

A VALLÁS HATÁSA A KRIMINALITÁSRA MAGYARORSZÁGON.

Írta :

Dr. Hacker Ervin,

jogakadémiai nyilvános rendes tanár;
egyetemi magántanár.

Miskolc, 1930.

Nyomatott Ifj. Ludvig és Janovits könyvnyomdájában.

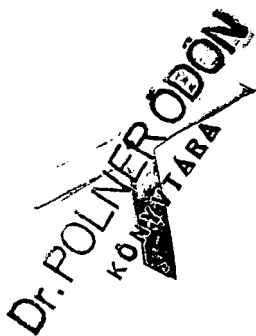
**Különlenyomat az ÁGOSTAI HITVALLÁS
négy százados évfordulójára kiadott
EMLÉKKONYV-ból.**

A VALLÁS HATÁSA A KRIMINALITÁSRA MAGYARORSZÁGON.

Írta:

Dr. Hacker Ervin,

jogakadémiai nyilvános rendes tanár;
egyetemi magántanár.

Miskolc, 1930.

Nyomatott Ifj. Ludvig és Janovits könyvnyomdájában.

napló: 1952

SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEM
Jel- és Kódjegyzék
napló: 22.50
1952. máj. 3.

1. §. Bevezetés.

1. Az állampolgárok kötelességtudását sok körülmény befolyásolja. Gazdasági helyzetük, műveltségük és ismereteik, foglalkozásuk és munkabírásuk és még számtalan más körülmény, ezek sorában vallásuk is érezteti hatását.

A magunk elé tűzött feladat annak a kutatása, hogy a bűnözéstől való tartózkodást, a kriminalitásban való részesedést mennyiben befolyásolja az állampolgárok vallása.

A vallásnak társadalomalkotó és fejlődést irányító szerepe minden kétségen felül áll.

Ebbeli hatása különösen akkor válik nyilvánvalóvá, ha több felekezetű népesség él egy és ugyanazon közületben.

A társadalmi jelenségeket kutató statisztikai adatgyűjtések azt mutatják, hogy a különféle vallásúak társadalmi megnyilatkozásaikban, így kriminalitásukban is eltérések mutatkoznak. Ezek a tények indokolják, hogy a vallási hovatartozandóságnak a szociális magatartásra, mindenekelőtt a bűnözésre való befolyásával foglalkozunk.

A jelen dolgozat a Confessio Augustana kiadásának 400 éves jubileuma alkalmával kiadott Emlékkönyvben jelenik meg, amelynek célja Csonka-Magyarország evangélikus egyházának jogi viszonyait és a magyarhoni evangélikusok társadalmi megnyilatkozásait, így kriminalitásukat is vázolni.

Ezek a szempontok magyarázzák, hogy éppen csak a magyar viszonyokra, a magyarhoni evangélikusoknak a többi vallásfelekezetek körében mutatózó kriminalitására és emellett természetesen a többi hitfelekezetek kriminalitására is kiterjeszkedünk és pedig a Trianon előtti időkben Nagy-Magyarország (Horvát-Szlavonországok kivételével), Trianon után pedig Csonka-Magyarország viszonyaira.

2. Hogy már magában a vallásosság erős féket képez a kriminalitásnak túlnövése ellen, kézenfekvő. Az erős vallásosság tompítólag hat a szenvedélyekre és az egyéni ösztönökre.

Emellett a társadalmi berendezések megerősítésénél is értékes szolgáltatokat tesznek a vallási meggyőződések, amelyek ezen intézmények ellen irányuló támadásoknál fékező hatást válthatnak ki.

A kriminalitásnak a legutóbbi években való megnövekedését sokan éppen a fokozódó vallástalansággal hozzák összefüggésbe.

Hogy ezen a téren az egyes vallásfelekezetek között nagyobb különbségek nem igen mutatkoznak, ezt a műveltebb államokban elterjedt vallási rendszereknek erkölcsi tanításai magyarázzák, amelyek nem térnek el lényegesen egymástól. Amíg a vallások bizonyos kollektív érdekek ápolásával egyirányú törekvéseket és tendenciákat mutatnak, addig hasonló kultúrális fok mellett lényeges eltérés a kriminalitás terén alig fog mutatkozni.

Ha mindamellett mégis mutatkoznak különbségek az egyes vallásfelekezetek kriminalitása közt, ezek rendszerint az illető vallásfelekezetek híveinél jelentkező egyéb eltérésekre vezethetők vissza.

Az egyes vallásfelekezetek híveinél mutatkozó faji, vagyoni és műveltségi különbségek, az eltérő foglalkozás és lakhely és sok más fontos kriminogén tényező hatásaként más-más kriminalitást mutatnak.

2. §. A tények.

1. Első feladatunk az leend, hogy a tényeket megismerjük, hogy a hazánkban élő vallásfelekezetek eltérő kriminalitását visszatükröztető bűnügyi statisztikai adatgyűjtések eredményeit bemutassuk.

A legelső ilyen, rendelkezésünkre álló adatot Földes Bélának köszönhetjük;¹⁾ bár Földes is csak csekélyebb jelentőséget tulajdonít a felekezeti különbségek hatásának bűnügyi téren, ő is a következő eltéréseket állapítja meg; statisztikai adatai az 1884. és 1885. években az elsőfolyamodású törvényszékek előtt tárgyalt büntető ügyekre vonatkoznak; ezek szerint:

Kategória megnevezése	100 egyén közt						
	róm. kath.	gör. kath.	ref.	ág. h. evang.	gör. kel.	unit.	izr.
	vallású volt						
Büntetések sorában: 1884.	49·37	10·26	15·76	6·17	13·33	0·41	4·67
Büntetések sorában: 1885.	48·37	11·63	15·33	6·39	12·86	0·54	4·84
Népesség sorában:	47·30	10·80	14·70	8·00	14·10	0·40	4·50

Az eltérés a kriminalitásban és a népességben való részese-
dés közt általában csekély. Egyedül a reformátusok és az ág.
hitv. evangélikusok mutatnak kisebb kriminalitást, mint ami-
lyen a népességben való részese-
désüknek aránya.

2. A bűnügyi statisztikai adatok gyűjtése és feldolgozása
hazánkban több ízben módosult és más-más alapokra lett fek-

¹⁾ Földes Béla: A bűnügyi statisztikája, Budapest, 1889. 126. oldal.

tetve. Emellett bár 1899-ben az adatgyűjtések terén bizonyos reformok történtek, mégis az 1904. évet megelőzőleg a bűnügyi statisztikai adatgyűjtések nem terjeszkedtek még ki részletesebben az elítéltek személyi viszonyaira és adataira;²⁾ főként ez a tény magyarázza meg azt is, hogy az 1904. évet megelőzőleg gyűjtött, de hézagos adatok alapján a messzebbmenő vizsgáldások, kriminaletiológiai kutatások is elmaradtak.

A következő táblázat az 1904. évet megelőző időkre terjeszkedik ki; az 1891—1899. években a büntett és vétség miatt elítélt személyeket, a már említett 1899. évi bűnügyi statisztikai reformot követőleg pedig a letartóztatási intézetekből szabadult egyéneket tárgyalja.

(Lásd a táblázatot a 7. oldalon.)

Az adatok tanúsága szerint, lényegesebb eltéréseket nem találunk az egyes vallásfelekezeteknek a bűnözésben és lakosságban való részesedése között.

Az 1891—1899. években a r. katolikusok valamivel kisebb mértékben részesednek a kriminalitásban, mint a népességben; annyira-mennyire egyenlően részesednek mindkettőben a reformátusok és ág. hitv. evangélikusok, az előbbiek kriminalitása inkább eső, az utóbbiaké pedig inkább emelkedő tendenciát mutatván. A nagyobb számban előforduló vallásfelekezetek közül a gör. katolikusok és gör. keletiek, végül az izraeliták is nagyobb részt vesznek ki a kriminalitásból, mint amilyen arányban a lakosságban fordulnak elő.

Az 1900—1903. évek adatai már kitérnek a kriminalitásnak legfontosabb irányzataira is, amennyiben nemcsak az összes letartóztatottakra, hanem még külön a személy és a vagyon ellen bűnözött letartóztatottakra is kiterjeszkednek. Az egyes vallásfelekezetek kriminalitása ebben az időszakban is hasonló képet mutat, mint az 1891—1899. években; változást legfeljebb annyiban látunk, hogy eltérően az előbbi időszaktól az 1900—1903. években a reformátusok kriminalitása csekély mértékben hullámszerű emelkedő, az ág. hitv. evangélikusoké pedig inkább hullámszerűen eső tendenciát mutat.

²⁾ Lásd e tárgyban: Magyarország bűnügyi statisztikája az 1904—1908. évekről, Budapest, 1910. Általános jelentés, 4*. s. köv., különösen 6*. oldalát.

Év, kategória megjelölése

Vallás szerint való megoszlás, 0/0-ban

	rómn. kath.	gör. kath.	ref.	ág. h. ev.	gör. kel.	unit.	izr.	egyéb
1890 : Összlakosság ¹⁾	47-9	10-9	14-6	7-8	13-6	0-4	4-7	0-1
1891 : Büntett és vétség miatt elítéltek ²⁾	44-88	12-05	13-90	7-83	15-70	0-58	5-30	0-06
1892 : " " " "	44-77	11-35	14-95	7-69	15-73	0-55	4-85	0-11
1893 : " " " "	44-49	12-06	14-41	7-50	15-87	0-72	4-84	0-11
1894 : " " " "	46-71	11-25	13-97	7-42	15-17	0-69	4-68	0-11
1895 : " " " "	45-31	11-85	14-04	7-75	15-46	0-59	4-94	0-06
1896 : " " " "	45-70	11-42	13-03	7-92	16-32	0-59	4-97	0-05
1897 : " " " "	46-30	12-14	12-97	8-33	14-49	0-55	5-09	0-13
1898 : " " " "	45-64	11-49	12-78	8-30	15-66	0-75	5-31	0-07
1899 : " " " "	44-15	11-87	13-36	7-92	16-68	0-56	5-39	0-07
1900 : Összlakosság ¹⁾	48-7	10-9	14-4	7-5	13-1	0-4	4-9	0-1
1900 : Letartózt. intézetekből szabadult egyének ⁴⁾	44-86	14-43	15-75	5-53	16-75	0-60	2-06	0-02
	47-99	12-12	13-37	5-18	16-25	0-28	4-80	0-01
	46-27	13-38	14-62	5-36	16-54	0-47	3-34	0-02
1901 : Letartózt. intézetekből szabadult egyének ⁶⁾	46-76	13-85	15-16	5-03	16-50	0-64	2-03	0-03
	48-37	12-16	12-79	5-22	16-02	0-32	5-10	0-02
	47-33	13-13	14-11	5-13	16-32	0-51	3-44	0-03
1902 : Letartózt. intézetekből szabadult egyének ⁶⁾	46-11	13-24	14-71	5-76	17-78	0-32	2-07	0-01
	49-76	11-55	13-18	5-08	16-14	0-20	4-08	0-01
	47-82	12-39	14-00	5-47	17-00	0-27	3-04	0-01
1903 : Letartózt. intézetekből szabadult egyének ⁷⁾	47-34	13-74	16-11	5-11	15-50	0-42	1-66	0-12
	48-40	12-55	14-42	5-01	15-60	0-35	3-65	0-02
	47-81	13-13	15-27	5-14	15-58	0-39	2-68	0-00

1) Lásd : Magyar Statisztikai Évkönyv 10. (1902.) évf. 17. o'd.

2) Lásd az abszolút számokat : Magyar Statisztikai Évkönyv 5. (1897.) évf. 398. old.

3) Lásd : Magyar Statisztikai Évkönyv 7. (1899.) évf. 413. old.

4) Lásd : Magyar Statisztikai Évkönyv 8. (1900.) évf. 425. old.

5) Lásd : Magyar Statisztikai Évkönyv 9. (1901.) évf. 410. old.

6) Lásd : Magyar Statisztikai Évkönyv 10. (1902.) évf. 440. old.

7) Lásd : Magyar Statisztikai Évkönyv 11. (1903.) évf. 452. old.

Hűségesebb képet a különféle vallásfelekezetűeknek kriminalitásáról csak akkor kapnánk, ha bizonyos számú, rendszerint 100.000 egyénre eső kriminalitásról adhatnánk tájékoztatást.

Az ilyen számítások segítségével végzendő összehasonlításokat azonban még az a körülmény is gátolja, hogy míg az 1891—1899. években az adatok a büntett és vétség miatt elítélteket tárgyazzák, addig az 1900—1903. években az adatok a letartóztatási intézetekből szabaduló egyénekre vonatkoznak, ezen adatok alapján tehát mindkét időszakra kiterjedő összehasonlításokat nem végezhetünk.

3. A bizonyos számú népességre eső kriminalitásnak a kiszámítását egyébként még az 1904—1908. éveknek bünyügyi statisztikájában is mellőzték, bár mennyire is az sok más tekintetben a megelőző évekre vonatkozólag közzétett adatoknál jóval gazdagabb és a részletekre is kiterjeszkedő számadatokat tartalmaz.

A bünyügyi statisztikai adatgyűjtés megreformálása után ezekre az 1904—1908. évekre terjeszkedik ki az az első ilyen tárgyú összefoglaló, hivatalos publikáció.

A következő táblázat a kir. törvényszékek és kir. járásbíró-ságok előtt az 1904—1908. években jogerősen befejezett büntető ügyekben büntettek és (becsületsértés kivételével) vétségek miatt elítélt férfiak és nők együttes kriminalitását tünteti fel.³⁾

Csoportmegjelölés	volt ‰-ban							
	r. kath.	gör. kath.	ref.	ág. h. ev.	gör. kel.	unit.	izr.	egyéb
Az anyaország 12 éven felüli népességében	48·2	10·7	14·7	7·6	13·4	0·4	4·9	0·1
Az összes elítéltek közt . .	47·3	13·4	13·9	4·6	17·0	0·4	3·4	0·0
A személy ellen elkövetett bűncselekmények miatt elítéltek közt	46·4	13·7	14·7	5·0	17·2	0·4	2·6	0·0
A vagyon ellen elkövetett bűncselekmények miatt elítéltek közt	48·5	13·1	13·3	4·3	16·5	0·3	4·0	0·0

³⁾ Magyarország bünyügyi statisztikája az 1904—1908. évekről, Budapest, 1910. Általános jelentés, 77*. oldal.

I. sz. táblázat.

A bűncselekmény megnevezése	S z á z e l í t é l t k ö z ü l																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																												
	róm. kath.					gör. kath.					református					ág. hitv. ev.					gör. kel.					unitárius					izraelita					egyéb					felekezeten kívül																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
	v a l l á s ú v o l t																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																												
	1904	1905	1906	1907	1908	1904	1905	1906	1907	1908	1904	1905	1906	1907	1908	1904	1905	1906	1907	1908	1904	1905	1906	1907	1908	1904	1905	1906	1907	1908	1904	1905	1906	1907	1908	1904	1905	1906	1907	1908																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																					
A király, a királyi ház tagjainak bántalmazása	45-0	37-2	56-6	49-1	40-0	17-5	21-6	7-6	15-1	16-7	7-5	13-7	22-6	20-7	16-7	2-5	5-9	1-9	3-8	13-3	25-0	15-7	9-4	7-5	10-0	—	2-0	—	—	—	2-5	3-9	1-9	3-8	3-3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

II. sz. táblázat.

A csoportok megjelölése			A büntettek és (a becsületsértés kivételével) vétségek miatt elítéltek																							
			s z á m a			k ö z ü l																				
						latin			görög			református			ág. hitv. evang.			gör. keleti			unitárius			izraelita		
						szertartású római katolikus																				
						v a l l á s ú v o l t																				
férfi	nő	együtt	férfi	nő	együtt	férfi	nő	együtt	férfi	nő	együtt	férfi	nő	együtt	férfi	nő	együtt	férfi	nő	együtt	férfi	nő	együtt			
Az 1910 évi népszámlálási adatok alapján			6,418,465	6,586,390	13,004,855	48.2	49.2	48.7	10.8	10.7	10.7	14.8	14.4	14.6	7.2	7.3	7.3	13.4	12.8	13.1	0.4	0.4	0.4	5.1	5.1	5.1
			a) 12 éven felüli népesség százalékban																							
			b) Az elítéltek vallás szerinti megoszlása százalékban																							
Állam	elleni bűncselekmények		3,518	340	3,858	43.3	46.5	43.6	16.2	18.6	16.4	12.3	11.5	12.2	4.6	4.2	4.6	19.4	15.3	19.0	0.4	0.2	0.4	3.7	3.5	3.7
Társadalom	"	"	2,354	372	2,726	45.6	47.6	45.8	11.7	15.9	12.3	15.2	16.4	15.4	5.7	5.9	5.7	14.3	10.3	13.8	0.5	0.5	0.5	6.7	3.1	6.2
Személy	"	"	26,510	4,027	30,537	47.2	50.8	47.7	13.8	11.6	13.5	14.4	16.1	14.6	5.1	5.4	5.2	16.2	13.2	15.8	0.6	0.6	0.6	2.6	2.3	2.6
Vagyon	"	"	25,739	5,957	31,696	47.4	57.6	49.3	13.3	11.9	13.1	13.5	14.1	13.6	4.4	4.3	4.4	15.3	9.4	14.2	0.4	0.4	0.4	5.6	2.4	5.0
Egyéb	"	"	118	7	125	37.5	50.0	38.1	17.2	10.0	16.8	9.6	10.0	9.6	5.0	—	4.8	15.2	23.3	15.6	0.3	—	0.3	15.0	6.7	14.6
Összesen			58,239	10,703	68,942	47.0	54.3	48.1	13.6	12.2	13.4	13.9	14.8	14.1	4.8	4.8	4.8	15.9	11.0	15.2	0.5	0.5	0.5	4.2	2.4	3.9
			c) Az elítéltek bűncsoportok szerinti megoszlása százalékban																							
Állam	elleni bűncselekmények		6.1	3.2	5.6	5.6	2.7	5.1	7.2	4.9	6.9	5.3	2.4	4.9	5.8	2.8	5.3	7.3	4.4	7.0	4.7	1.2	4.2	5.4	4.6	5.3
Társadalom	"	"	4.0	3.5	3.9	3.9	3.1	3.8	3.5	4.7	3.6	4.4	4.0	4.3	4.7	4.5	4.7	3.6	3.3	3.6	4.0	3.1	4.1	6.5	4.6	6.3
Személy	"	"	45.5	37.6	44.3	45.7	35.2	43.9	46.0	36.0	44.6	47.1	40.8	46.1	48.5	42.7	47.6	46.4	45.0	46.2	58.0	49.6	56.7	28.4	35.6	29.1
Vagyon	"	"	44.2	55.6	46.0	44.6	58.9	47.1	43.1	54.4	44.7	43.0	52.8	44.6	40.8	50.0	42.2	42.5	47.2	43.0	33.1	45.1	34.9	59.0	55.1	58.6
Egyéb	"	"	0.2	0.1	0.2	0.2	0.1	0.1	0.2	0.0	0.2	0.2	0.0	0.1	0.2	—	0.2	0.2	0.1	0.2	0.2	—	0.1	0.7	0.1	0.7
Összesen			100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
			d) A 12 éven felüli népességből százezer lélekre esett elítélt																							
Állam	elleni bűncselekmények		55	5	29	49	5	26	82	9	45	46	4	25	35	3	19	79	6	43	46	2	24	40	4	21
Társadalom	"	"	37	6	21	36	6	20	40	9	24	38	7	22	29	4	16	39	5	22	40	7	24	48	4	25
Személy	"	"	413	61	235	405	63	230	528	66	295	402	68	236	293	45	166	500	63	284	566	89	330	211	27	118
Vagyon	"	"	401	90	244	395	105	247	494	101	296	367	89	228	247	53	148	459	66	265	323	80	203	439	42	238
Egyéb	"	"	1	0	1	1	—	1	3	0	2	1	0	1	1	—	1	2	0	1	1	—	1	5	0	3
Összesen			907	162	530	886	179	524	1,147	185	662	854	168	512	605	105	350	1,079	140	615	976	178	582	743	77	405
			e) Az egyes hitfelekezetek csoportja eltért (+) az általánostól százalékban																							
Állam	elleni bűncselekmények		—	—	—	—10.0	—5.4	—10.4	+50.3	+74.3	+53.0	—16.8	—19.7	—15.9	—36.3	—43.1	—37.2	+44.3	+19.7	+45.0	—15.9	—57.3	—17.7	—27.2	—32.1	—27.7
Társadalom	"	"	—	—	—	—5.4	—3.3	—5.9	+8.8	+49.5	+14.9	+2.9	+14.5	+5.7	—21.2	—19.1	—21.3	+6.8	—19.8	+5.1	+8.5	+27.1	+13.0	+31.5	—39.5	+21.3
Személy	"	"	—	—	—	—1.9	+3.3	—2.0	+27.8	+8.8	+25.8	—2.6	+12.0	+0.4	—29.0	—26.5	—29.0	+21.1	+3.0	+20.9	+37.1	+44.6	+40.5	—48.9	—55.3	—49.9
Vagyon	"	"	—	—	—	—1.5	+17.0	+1.3	+23.3	+11.5	+21.5	—8.5	—1.8	—6.4	—38.5	—41.6	—39.4	+14.3	—26.7	+8.5	—19.5	—11.1	—16.8	+9.4	—53.2	—2.6
Egyéb	"	"	—	—	—	—22.2	—	—21.9	+58.9	—11.1	+56.3	—35.1	—33.3	—34.4	—30.3	—	—34.4	+13.0	+88.8	+18.8	—22.2	—	—24.0	+195.1	+33.3	+186.5
Összesen			—	—	—	—2.4	+10.4	—1.2	+26.5	+13.8	+24.9	—5.9	+3.4	—3.5	—33.3	—35.2	—33.9	+18.9	—13.7	+15.9	+7.6	+9.7	+9.7	—18.1	—52.8	—23.6

III. sz. táblázat.

A bűncselekmények megnevezése	A férfi								A nő								A férfi és nő							
	tizenkét éven felüli népesség ugyanazon csoportjához tartozó 100 ezer lélekre jutott elítélt az 1909/13. évek átlagában																							
	álta- la- ban	r. kath.	gör. kath.	ref.	ág. hitv. ev.	gör. kel.	unit.	izr.	álta- la- ban	r. kath.	gör. kath.	ref.	ág. hitv. ev.	gör. kel.	unit.	izr.	álta- la- ban	r. kath.	gör. kath.	ref.	ág. hitv. ev.	gör. kel.	unit.	izr.
A király, a királyi ház tagjának megsértése	0.6	0.6	1.0	0.5	0.3	0.9	2.1	0.5	0.0	0.0	—	0.1	—	—	—	—	0.3	0.3	0.5	0.3	0.2	0.0	1.1	0.2
Hatóság elleni erőszak	40.7	38.1	57.7	31.5	24.9	63.2	26.5	19.9	3.7	3.3	7.7	2.3	1.8	4.8	0.7	1.8	22.0	20.3	32.6	17.0	13.1	34.4	13.9	10.7
Izgatás	0.5	0.3	0.9	0.2	0.7	1.1	—	0.4	0.0	—	—	—	—	—	—	—	0.2	0.1	0.5	0.1	0.3	0.6	—	0.2
Választási jog elleni büntettek és vétségek	0.8	0.3	1.1	2.5	0.2	0.1	—	1.7	—	—	—	—	—	—	—	—	0.2	0.1	0.5	0.1	0.3	0.6	—	0.2
Pénzhamisítás	2.9	2.4	3.1	3.4	1.5	4.9	3.6	2.9	0.6	0.6	0.5	0.6	0.4	0.6	0.3	0.2	0.4	0.2	0.5	1.3	0.1	0.1	—	0.8
Hamis tanúzás és hamis eskü	1.2	0.7	2.4	1.2	0.8	1.7	3.6	3.2	0.3	0.3	0.4	0.5	0.2	0.3	—	0.5	0.8	0.5	1.4	0.8	0.5	1.0	1.8	1.6
Hamis vád	0.2	0.1	0.2	0.2	0.2	0.2	0.7	0.4	0.1	0.1	0.2	0.1	0.1	0.0	0.7	0.1	0.1	0.1	0.2	0.1	0.2	0.1	0.7	0.2
Fogolyszöktetés	0.1	0.1	0.1	0.2	0.1	0.0	2.1	—	0.0	0.0	—	—	—	—	—	—	0.1	0.1	0.0	0.1	0.0	0.0	1.1	—
Fegyveres erő elleni büntettek és vétségek	4.0	3.2	12.6	1.5	3.5	1.9	2.9	5.8	0.1	0.1	0.1	0.1	0.0	—	—	—	2.0	1.6	6.3	0.8	1.8	1.0	1.5	2.9
Hivatali és ügyvédi büntettek és vétségek	3.8	3.4	3.2	4.4	2.7	4.9	4.3	5.0	0.4	0.5	0.1	0.4	0.4	0.3	—	0.8	2.1	1.9	1.7	2.5	1.5	2.7	2.2	2.8
Vallás elleni büntettek és vétségek	2.8	2.2	3.3	2.8	2.1	2.1	0.7	10.5	0.7	0.4	3.3	0.3	0.4	0.2	—	0.4	1.7	1.3	3.3	1.5	1.2	1.2	0.3	5.3
Erőszakos nemi közösülés és megfertőzés	6.3	6.9	6.5	7.2	4.3	6.1	6.4	1.3	0.0	0.0	0.1	0.0	—	—	—	—	3.1	3.4	3.3	3.6	2.1	3.1	3.3	0.6
Szemérem elleni egyéb büntettek és vétségek	5.3	5.4	6.0	4.7	3.8	4.7	3.6	8.8	0.3	0.3	0.3	0.1	0.1	0.3	0.7	0.2	2.7	2.8	3.1	2.5	1.9	2.5	2.2	4.5
Kerítés	0.2	0.2	—	0.1	0.1	0.2	—	0.9	0.5	0.6	0.1	0.7	0.0	0.2	2.2	0.6	0.3	0.4	0.1	0.4	0.1	0.2	1.1	0.7
Kettős házasság	0.2	0.1	0.2	0.2	0.2	0.1	0.7	0.2	0.1	0.1	0.1	0.0	0.0	0.0	—	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.8	0.1
Családi állás elleni büntettek és vétségek	0.1	0.1	0.1	0.2	0.1	0.1	0.7	0.3	0.2	0.2	0.1	0.1	0.1	0.0	—	0.1	0.1	0.1	0.1	0.2	0.1	0.1	0.4	0.2
Közegészség elleni büntettek és vétségek	0.7	0.5	0.6	1.2	0.8	0.7	—	0.8	0.4	0.4	0.3	0.8	0.3	0.1	—	0.3	0.5	0.4	0.4	1.0	0.6	0.4	—	0.6
Tiltott titok felfedezése	—	—	—	—	—	—	—	—	0.0	—	0.0	—	0.0	—	—	—	0.0	—	—	—	0.0	—	—	—
Okirathamisítás	10.5	7.8	12.6	11.5	7.2	16.3	15.0	18.0	1.8	1.6	2.3	2.6	2.1	2.0	3.0	0.5	6.1	4.6	7.4	7.1	4.6	9.2	9.1	9.1
Gyűjtogatás	6.7	7.2	6.6	6.3	6.1	6.1	10.0	5.4	1.8	1.9	2.0	1.8	1.3	1.8	1.5	1.3	4.2	4.5	4.2	4.0	3.7	4.0	5.8	3.4
Vaspályák, hajók, távirdák megrongálása	3.3	3.7	3.8	3.2	3.8	2.6	2.1	0.9	0.0	0.0	—	0.0	0.0	0.0	—	—	1.7	1.8	1.9	1.6	1.9	1.3	1.1	0.4
Közveszélyes munkakerülés	0.4	0.5	0.1	0.2	0.3	0.1	—	1.0	0.1	0.2	0.1	0.1	0.2	0.0	—	0.1	0.3	0.4	0.1	0.2	0.2	0.1	—	0.5
Magánosok elleni erőszak	6.4	8.1	10.0	3.7	3.8	3.6	0.7	2.5	0.4	0.6	0.1	0.6	0.0	0.2	1.5	—	3.4	4.3	5.0	2.2	1.9	1.9	1.1	1.2
Személyes szabadság megsértése közhivatalnok által	0.2	0.2	0.1	0.4	0.5	0.4	—	0.2	0.0	0.0	—	—	—	—	0.7	0.1	0.1	0.1	0.0	0.2	0.2	0.2	0.3	0.1
Rágalmazás	25.1	22.0	20.4	27.6	25.8	28.1	36.4	47.0	13.7	14.0	10.4	18.2	12.0	12.0	33.4	10.0	10.3	17.9	15.4	23.0	18.8	20.2	34.9	28.3
Gyilkosság	0.5	0.4	0.3	0.5	0.2	1.0	—	0.1	0.1	0.1	0.1	0.3	0.0	0.2	—	—	0.3	0.2	0.2	0.4	0.1	0.6	—	0.1
Szándékos emberölés	3.4	3.0	3.5	2.8	1.8	7.5	4.3	0.4	0.3	0.3	0.3	0.3	0.4	0.2	—	—	1.8	1.6	1.9	1.5	1.1	3.9	2.2	0.2
Felindulásban elkövetett emberölés	2.0	2.1	1.6	1.9	1.1	3.5	2.1	0.5	0.2	0.2	0.2	0.1	0.2	0.2	—	0.2	1.1	1.1	0.9	1.0	0.6	1.9	1.1	0.3
Gondatlanságból okozott emberölés	5.5	5.8	5.1	5.3	5.2	5.2	5.0	4.2	3.4	3.6	4.3	3.5	3.2	3.3	2.2	1.1	4.4	4.6	4.7	4.4	4.2	4.3	3.6	2.6
Gyermekölés és kitétel	0.0	0.0	—	—	0.0	0.0	—	—	1.1	1.2	1.2	1.1	1.0	0.8	—	0.5	0.6	0.6	0.6	0.5	0.6	0.4	—	0.2
Magzatelhajtás	0.0	0.0	—	0.1	0.1	0.0	—	0.1	1.7	1.7	0.9	2.9	1.9	1.4	3.0	0.5	0.9	0.9	0.5	1.5	1.0	0.7	1.5	0.3
Egyéb élet elleni büntettek és vétségek	0.2	0.2	0.1	0.3	0.2	0.1	—	0.2	0.0	0.0	—	—	—	—	—	—	0.1	0.1	0.0	0.2	0.1	0.0	—	0.1
Párviadal	3.0	2.4	0.6	3.0	3.0	0.4	7.9	21.2	—	—	—	—	—	—	—	—	1.5	1.2	0.3	1.5	1.5	0.2	4.0	10.4
Könnyű testi sértés	101.3	94.3	121.3	93.2	81.5	140.8	101.4	74.2	22.2	23.2	23.8	22.2	15.4	26.3	24.4	9.8	61.3	57.9	72.1	58.0	47.7	84.2	63.6	41.6
Súlyos testi sértés	219.1	221.4	303.7	217.3	135.7	256.2	350.0	36.3	14.9	14.9	21.9	16.2	8.8	15.8	19.3	2.7	115.7	115.7	161.7	117.4	70.9	137.4	187.6	19.3
Halált okozó súlyos testi sértés	12.7	12.4	18.6	11.9	7.9	17.0	13.6	0.6	0.3	0.4	0.2	0.1	0.2	0.2	0.7	0.1	6.4	6.2	9.3	6.1	4.0	8.7	7.3	0.3
Gondatlanságból okozott súlyos testi sértés	16.6	16.8	17.9	17.2	14.2	15.3	21.4	15.3	1.2	1.1	1.4	1.2	0.7	1.3	0.7	1.2	8.8	8.8	9.6	9.3	7.3	8.4	11.3	8.2
Személyes szabadság megsértése magánszemély által	2.9	2.4	2.9	1.9	2.0	6.3	—	3.4	0.5	0.6	0.5	0.5	0.4	0.2	0.7	0.5	1.7	1.5	1.7	1.2	1.2	3.3	0.4	1.9
Magánlaksértés	14.2	13.8	21.7	15.0	10.6	14.4	18.6	4.8	1.1	1.1	1.3	1.4	0.8	1.0	2.2	0.5	7.6	7.3	11.3	8.2	5.6	7.8	10.5	2.6
Lopás	261.0	266.1	338.7	243.1	164.5	292.9	224.2	158.4	56.4	68.3	63.1	53.7	32.0	40.0	55.7	14.2	157.8	164.8	199.8	149.1	96.9	167.9	141.4	85.3
Rablás	2.8	2.9	3.5	2.4	1.7	3.8	—	1.2	0.1	0.2	0.0	0.1	—	—	—	—	1.4	1.5	1.8	1.2	0.8	1.9	—	0.6
Zsarolás	9.2	7.3	16.8	6.9	4.1	11.0	9.3	20.2	0.9	0.9	0.6	1.1	0.5	0.7	—	2.0	5.0	4.1	8.6	4.0	2.3	5.9	4.7	11.0
Sikkasztás, zártörés, hűtlen kezelés	38.8	37.3	31.3	36.3	20.2	41.1	22.9	98.7	6.6	7.5	6.0	7.5	3.1	4.3	5.2	8.3	22.5	22.1	18.6	22.0	11.5	22.9	14.2	52.8
Jogtalan elcsajátítás	26.8	22.7	41.5	26.1	17.0	39.6	28.6	16.7	7.1	6.8	10.7	7.0	5.1	7.1	8.9	4.6	16.8	14.6	26.0	16.6	10.9	23.5	18.9	10.5
Orgazdaság és bűnpártolás	25.9	27.0	28.1	25.5	16.3	24.7	15.7	29.0	12.7	15.3	13.3	14.3	8.6	6.5	6.7	5.1	19.2	21.0	20.7	20.0	12.4	15.7	11.3	16.9
Csalás	17.2	15.8	11.9	13.6	10.3	18.9	8.6	58.3	4.4	5.3	3.7	3.5	2.4	4.2	3									

Az ugyanazon időszakban elbírált egyes bűncselekményekre nézve a következő számadatok tájékoztatnak bennünket:*)

(Lásd az I. sz. táblázatot.)

4. Jóval pregnansabban domborítják ki a különféle vallásfelekezetekhez tartozók eltérő kriminalitását azok a számadatok, amelyeket a magyar központi statisztikai Hivatal az 1909—1913. évekre vonatkozólag tett közzé.

Az egyik táblázat a különféle vallásuaknak kriminalitását — elkülönítve a férfiakét a nők bűnözésétől és a két nemét együttesen is — tünteti fel a bűncselekmények legfontosabb csoportjaira nézve.⁵⁾

(Lásd a II. sz. táblázatot.)

A másik táblázat a különféle vallásuaknak kriminalitását — ugyancsak elkülönítve a férfiakét a nők bűnözésétől és a két nemét együttesen is — tünteti fel és pedig minden egyes bűncselekményt illetően külön-külön, tehát alkalmat ad arra is, hogy a különféle vallásúak kriminalitása eltérő irányzatára nézve is következtetéseket vonjunk.⁶⁾

(Lásd a III. sz. táblázatot.)

5. Az 1913. évet követőleg hosszabb időszakra nézve a bűnügyi statisztikai adatoknak együttes és rendszeres feldolgozása elmaradt. Éppen csak a Magyar Statisztikai Évkönyv egyes kötetei tartalmaznak elég gyér adatokat az egyes vallásfelekezetűek eltérő kriminalitására nézve. A világháborút követő néhány évre nézve még ezek is hiányoznak, amit az akkori események és a megszállások magyaráznak. Amint ezt a következő táblázatból kivehetjük, az adatok feldolgozása másképpen történt az 1925. évig és másképpen azt követőleg. A táblázat az illető években a kir. járásbíróságok és kir. törvényszékek előtt

*) Az adatokat lásd: Magyarország bűnügyi statisztikája az 1904—1908. évekről, Budapest, 1910. 32. táblázat, 144—145. oldal.

5) Magyarország bűnügyi statisztikája az 1909—1913. évekről, Budapest, 1919. Általános jelentés, 129*. oldal.

6) Magyarország bűnügyi statisztikája az 1909—1913. évekről, Budapest, 1919. Általános jelentés, 130*. oldal.

jogerősen befejezett büntetőügyeket (kihagyva a vétségekből a becsületsértéseket) tünteti fel.⁷⁾

Év; a csoport megnevezése	A vallás szerinti megoszlás ‰-ban									
	róm. kath.	gör. kath.	ref.	ág. h. ev.	gör. kel.	unit.	izr.	bapt.	egyéb	fel. kiv.
1910.										
Az összes népesség ‰-ban . . .	49·3	11·0	14·3	7·1	12·8	0·4	5·0		0·1	
1914.										
Elítéltek, összesen . . .	49·2	12·7	13·9	5·2	14·0	0·5	4·5	0·0	0·0	0·0
Személy elleni bűncselekmények .	49·4	11·7	14·6	5·8	14·8	0·5	3·1	0·0	0·0	0·1
Vagyon elleni bűncselekmények .	49·1	13·0	14·0	4·7	13·3	0·4	5·5	0·0	0·0	0·0
1915.										
Elítéltek, összesen . . .	48·3	19·3	12·1	4·7	11·5	0·3	3·8	0·0	0·0	0·0
Személy elleni bűncselekmények .	50·3	12·5	14·0	6·0	13·5	0·3	3·3	0·0	0·0	0·1
Vagyon elleni bűncselekmények .	47·7	23·4	11·3	4·0	9·6	0·4	3·6	0·0	0·0	0·0
1916.										
Elítéltek, összesen . . .	52·5	13·7	13·1	5·0	11·1	0·3	4·3	0·0	0·0	0·0
Személy elleni bűncselekmények .	52·6	11·6	14·1	5·9	11·9	0·4	3·5	0·0	0·0	0·0
Vagyon elleni bűncselekmények .	53·1	14·8	12·1	4·6	10·2	0·3	3·9	0·0	0·0	0·0
1917.										
Elítéltek, összesen . . .	51·9	11·8	13·5	5·1	12·9	0·7	4·1	0·0	0·0	0·0
Személy elleni bűncselekmények .	51·0	11·7	15·2	5·9	12·8	0·5	2·8	0·0	0·1	0·0
Vagyon elleni bűncselekmények .	52·1	12·1	13·4	4·7	12·9	0·9	3·9	0·0	0·0	0·0
1920.										
Az összes népesség ‰-ban . . .	63·9	2·2	21·0	6·2	0·6	0·1	5·9	0·0	0·1	0·0
1921.										
Elítéltek, összesen . . .	70·4	2·7	18·0	5·1	0·5	0·0	3·2	0·1		0·0
Személy elleni bűncselekmények .	69·4	2·5	18·1	6·0	0·6	0·1	3·2	0·1		
Vagyon elleni bűncselekmények .	70·5	2·8	18·3	4·8	0·5	0·1	2·9	0·1		0·0
1922.										
Elítéltek, összesen . . .	68·7	2·4	19·8	4·9	0·6	0·1	3·4	0·1		0·0
Személy elleni bűncselekmények .	68·8	2·3	20·5	5·1	0·4	0·1	2·8	0·0	0·0	0·0
Vagyon elleni bűncselekmények .	68·7	2·5	19·8	4·8	0·6	0·1	3·4	0·1		0·0
1923.										
Elítéltek, összesen . . .	66·3	3·1	20·9	5·3	0·7	0·1	3·5	0·1		0·0
Személy elleni bűncselekmények .	66·7	2·8	20·9	5·8	0·6	0·0	3·1	0·1		0·0
Vagyon elleni bűncselekmények .	66·2	3·2	21·1	5·2	0·8	0·1	3·8	0·1		0·0
1924.										
Elítéltek, összesen . . .	68·6	2·6	14·6	5·0	0·6	0·1	3·5	0·0	0·0	0·0
Személy elleni bűncselekmények .	68·1	2·8	19·9	5·6	0·5	0·0	3·0	0·1		0·0
Vagyon elleni bűncselekmények .	68·6	2·7	19·7	4·8	0·6	0·1	3·4	0·0	0·0	0·0
1925.										
Elítéltek, összesen . . .	67·6	2·9	19·7	5·2	0·5	0·1	3·9	0·1		0·0
Személy elleni bűncselekmények .	68·1	3·0	19·2	5·8	0·6	0·1	3·1	0·1		0·0
Vagyon elleni bűncselekmények .	67·4	2·9	20·0	4·9	0·5	0·1	4·1	0·1		0·0

⁷⁾ Az adatokat lásd: Magyar Statisztikai Évkönyv, 22. (1914.) kötet, (francia kiadásban) 350. oldal, — 23. (1915.) kötet, 352. oldal, — 24—26.

Év; a csoport megnevezése

100,000 12 éven felüli lakóóra esett elítelt a megfelelő kategóriában

	átlagban	róm. kath.	gör. kath.	ref.	ág. h. ev.	gör. kel.	unit.	izrt.	bapt.	egyéb	fel. kiv.
1924.											
Összes bűncselekmények	978	1,064	1,212	905	773	837	743	530	299		999
1925.											
Összes bűncselekmények	788	845	1,068	732	643	629	686	483	569		1,049
1926.											
Állam elleni bűncselekmények	27	31	23	24	20	22	19	23	—	54	50
Társadalom elleni bűncselekmények	42	44	40	41	37	84	19	36	30	54	—
Személy elleni bűncselekmények	223	248	270	192	169	153	152	123	122	161	399
Vagyon elleni bűncselekmények	373	399	467	353	242	346	457	297	30	186	500
Összes bűncselekmények	667	722	800	610	468	605	647	479	182	455	949
1927.											
Állam elleni bűncselekmények	27	30	27	22	26	22	38	20	—	27	100
Társadalom elleni bűncselekmények	43	45	56	41	37	30	133	41	91	27	—
Személy elleni bűncselekmények	224	232	351	221	182	165	248	141	122	321	649
Vagyon elleni bűncselekmények	362	376	562	349	255	294	267	324	30	214	900
Összes bűncselekmények	656	683	996	633	500	511	686	526	243	589	1,049
1928.											
Állam elleni bűncselekmények	28	30	28	25	24	15	19	30	61	—	—
Társadalom elleni bűncselekmények	47	50	57	44	39	30	19	43	30	26	100
Személy elleni bűncselekmények	235	248	312	226	191	153	152	153	182	241	500
Vagyon elleni bűncselekmények	380	400	429	335	286	313	458	415	122	268	300
Összes bűncselekmények	690	728	826	630	540	511	648	641	395	535	900

A világháború során a róm. katolikusoknak és reformátusoknak kriminalitása különösebb képet nem mutatott; a gör. katolikusoknak kriminalitása többnyire inkább nagyobb, ellenben az ág. hitv. evangélikusoknak és az izraelitáknak a kriminalitása inkább kisebb, mint a népesedésben elfoglalt részük.

A világháborút követő években, az 1920. évtől az 1925. évig terjedő időszakban Csonka-Magyarországon a róm. és gör. katolikusoknak a kriminalitása a lakosságban elfoglalt részükön felül mozgott, ellenben a reformátusoknak, ág. hitv. evangélikusoknak és izraelitáknak a bűnözési aránya csekélyebb volt, mint a népességben elfoglalt részük.

Már jóval erősebben tükröztetik vissza az egyes vallásfelekezeteknek eltérő kriminalitását az 1926—1928. évi adatok, amelyek a 100,000 12 éven felüli lakosságra eső kriminalitást nemcsak vallásfelekezetek szerint, hanem még a legfontosabb bűncselekményi csoportok szerint is elkülönítve mutatják be.

A róm. katolikusoknak kriminalitása úgy általában, valamint az egyes bűncselekményi csoportoknál is kevéssel az átlagon felül mozog. A gör. katolikusoknak kriminalitása általában az átlagon felül mozog, éppen csak az államellenes bűncselekmények csoportjánál süllyed az átlag alá. A reformátusok kriminalitása minden tekintetben az átlagon alul mozog, hasonlóan még nagyobb mértékben az ág. hitv. evangélikusoknak bűnözési aránya is. A népesebb felekezetek közül még az izraeliták kriminalitása mutat érdekesebb vonásokat, amennyiben bár általában az átlagon alul mozog, mégis egyik legfontosabb bűncselekményi csoportnál, a vagyon elleni bűncselekményeknél emelkedést mutat és e téren 1928-ban bűnözésük már az átlagon felül mozog.

(1916—1918.) kötet, 273—274. oldal, — 27—30. (1919—1922.) kötet, 254—255. oldal. — 31—33. (1923—1925.) kötet, 323—325. oldal, — 34. (1926.) kötet, 293. oldal, — 35. (1927.) kötet, 282. oldal, — 36. (1928.) kötet, 328. oldal. Mind megjelentek Budapesten. — Az 1910. és 1920. évi népszámlálásnak idézett adatait lásd: Magyar Statisztikai Évkönyv, 20. (1912.) kötet, Budapest, 1914. 17. oldal, — 35. (1927.) kötet, Budapest, 1929. 8. oldal. Az átlagokat lásd: Dr. Hacker Ervin, Kriminalitásunk az 1921—1927. években, Miskolc, 1929. 4. oldal, illetve a kiszámításánál szükséges számadatokat az Évkönyv 1926., 1927. és 1928. évfolyamaiban, a fentebb jelzett oldalakon.

Az egyes vallásfelekezetűeknek eltérő kriminalitását ezekben az években még hűségesebben tükrözteti vissza a következő táblázat.

Év; a bűncselekmények csoportjának megjelölése	Általában	A vallás:								
		róm. kath.	gör. kath.	ref.	ág. h. evang.	gör. kel.	unit.	izr.		
		100,000 12 éven felüli lakosra esett elítélt								
1926—1928. évek átlagában:										
Állam	elleni bűncselekmények	27	30	26	24	23	20	29	24	
Társadalom		44	46	51	42	38	48	57	40	
Személy		227	243	311	213	181	157	184	139	
Vagyon		373	392	486	346	261	318	394	345	
Összesen ¹⁾ :		671	711	874	624	503	542	660	548	
		Az egyes vallásfelekezetek kriminalitása eltér (+) az általánostól ‰-ban								
		Állam	elleni bűncselekmények	+11·1	— 3·7	—11·1	—14·8	—25·8	+ 7·4	—11·1
		Társadalom		+ 4·5	+15·9	— 4·5	—13·5	+ 9·0	+29·5	— 9·0
		Személy		+ 7·0	+37·0	— 6·1	—20·2	—30·8	—18·8	—38·7
		Vagyon		+ 5·0	+30·2	— 7·2	—30·0	—14·7	— 5·6	— 7·5
Összesen :		+ 5·9	+30·2	— 7·0	—25·0	—19·2	— 1·6	—18·3		

¹⁾ Lásd: 317. old. 1. jegyzetét!

Az összes kriminalitást nézve, a legkedvezőbb képet az ág. hitv. evangélikusoknak a kriminalitása mutatja. Azután következnek sorrendben a gör. keletiek, az izraeliták, a reformátusok, majd az unitáriusok; mindezeknek a kriminalitása az átlagon alul mozog. A róm. katolikusok kriminalitása csak kevéssel emelkedik az átlag fölé. Ellenben az átlagot lényegesen meghaladó kriminalitást mutatnak a gör. katolikusok.

A világháború és az azt közvetlenül követő mozgalmas idők az egyes vallásfelekezetek kriminalitásának irányát visszatükröztető táblázat összeállítására alig alkalmasak.

Ilyen táblázat összeállítását arra a legutolsó öt évre vonatkozólag kíséreljük meg, amelyre nézve hivatalos bűnügyi statisztikai adatok már közreadattak.

Azért vettük egy-egy év adatai helyett öt év átlagát, mert ilyenképpen a nagy számok törvényének érvényesülése jobban van biztosítva és a véletlen esélyek érvényesülése inkább ki van kapcsolva.

Választásunk azért esett a legutolsó öt évre, mert ekkor a közviszonyok aránylag már konszolidáltabb szint mutattak.

Az 1924—1928. években a különféle vallásfelekezetekhez tartozók kriminalitása a következő eltérő irányzatot mutatta:⁸⁾

(Lásd a IV. sz. táblázatot.)

A tényeknek, a különféle vallásúak kriminalitásának vázolója után áttérhetünk másik feladatunkra, annak kutatására, hogy milyen kriminogén tényezők idézik elő bűnözésük eltérő fokát és irányát.

⁸⁾ A táblázat összeállításánál felhasznált nyers adatokat lásd: Magyar Statisztikai Évkönyv 31—33. (1923—1925.) köt. 324—325. oldal, — 34. (1926.) köt. 293. oldal, — 35. (1927.) köt. 282. oldal, — 36. (1928.) köt. 328. oldal; az itt foglalt számadatok segítségével megállapítható, hogy ekkor élt hazánkban hozzávetőlegesen 3,832.000 róm. kath., 130.100 gör. kath., 1,287.800 ref., 385.600 ág. hitv. evang., 40.500 gör. keleti, 5.200 unitárius, 389.400 izraelita, 7.000 egyéb vallásfelekezetű és 2.000 felekezeten kívüli, összesen tehát 6,079.600 12 éven felüli egyén; átlagszámításainknál ezeket a számokat vettük alapul. A jelen táblázat összeállításánál, átlagainak kiszámításánál, valamint dolgozatom több más táblázatának előkészítésénél Bartha László és Hamar Endre joghallgató urak voltak segítségemre; szíves közreműködésükért e helyütt is meleg köszönetet mondok.

IV. sz. táblázat.

A bűncselekmény megnevezése	Az 1924—28. években jogerősen elítéltek szám szerint										A tizenkét éven felüli népesség ugyanazon csoportjához tartozó 100,000 lélekre jutott elítélt az 1924—28. éveknek 1 évre eső átlagában									
	álta- lában	róm. kath.	gör. kath.	ref.	ág. h. evang.	gör. kel	unit.	izr.	egyéb	fel. kiv.	álta- lában	róm. kath.	gör. kath.	ref.	ág. h. evang.	gör. kel	unit.	izr.	egyéb	fel. kiv.
Állam elleni bűncselekmények																				
Államfőszékhely stb.	289	189	7	59	14	3	—	17	—	—	0.9	1.0	1.1	0.9	0.7	1.5	—	0.9	—	—
Állami és társadalmi rend elleni bűntettek és vétségek	645	400	18	109	32	11	—	73	1	1	2.1	2.1	2.7	1.7	1.6	5.4	—	3.8	2.8	10.0
Hatóságok büntetőjogi védelmének összes esetei	5893	4,283	114	1,004	300	21	4	158	4	5	19.4	22.4	17.5	15.5	15.6	10.4	15.4	8.1	11.4	50.0
Izgatás stb.	248	173	6	46	10	1	—	10	1	1	0.8	0.9	0.9	0.7	0.5	0.5	—	0.5	2.8	10.0
Pénzhamisítás stb.	214	129	5	20	33	—	—	26	1	—	0.7	0.7	0.7	0.3	1.7	—	—	1.3	2.8	—
Hamis tanulás és hamis eskü	188	109	1	48	16	—	—	14	—	—	0.6	0.6	0.1	0.7	0.8	—	—	0.7	—	—
Hamis véd	69	45	2	14	5	—	—	3	—	—	0.2	0.2	0.3	0.2	0.2	—	—	0.1	—	—
Hivatali és ügyvédi bűntettek és vétségek	1656	1,019	28	327	80	13	2	186	1	—	5.4	5.3	4.3	5.1	4.1	6.6	7.7	9.5	2.8	—
Társadalom elleni bűncselekmények																				
Valláselleni bűntettek és vétségek	591	359	30	104	25	2	2	61	7	1	1.9	1.9	4.9	1.6	1.3	1.0	7.7	3.1	20.0	10.0
Erőszakos nemi közöszlész és megfertőzés	1,062	718	24	224	66	6	—	24	—	—	3.5	3.8	3.7	3.5	3.4	3.0	—	1.2	—	—
Szemérem elleni egyéb bűntettek és vétségek	1,748	1,193	48	306	81	9	2	105	3	1	5.7	6.2	7.4	4.8	4.2	4.4	7.7	5.4	8.6	10.0
Kerítés	35	17	2	10	3	—	—	3	—	—	0.1	0.1	0.3	0.1	0.2	—	—	0.1	—	—
Kettős házasság	168	103	9	44	5	2	—	5	—	—	0.5	0.5	1.4	0.7	0.2	1.0	—	0.2	—	—
Családi állás elleni bűntettek és vétségek	75	52	2	13	7	—	—	1	—	—	0.2	0.3	0.3	0.2	0.4	—	—	0.1	—	—
Okirathamisítás stb.	2,005	1,230	46	440	111	20	3	154	1	—	6.6	6.4	7.1	6.8	5.8	9.9	11.5	7.9	2.8	—
Gyújtogatás stb.	2,443	1,584	68	570	123	24	2	69	3	—	8.0	8.3	10.5	8.8	6.3	11.8	7.7	3.5	8.6	—
Vaspályák, hajók, táviratok megromlása stb.	1,132	781	21	245	62	4	—	16	3	—	3.7	4.1	3.2	3.8	3.2	1.9	—	0.8	8.6	—
Közveszélyes munkakerülés	3,066	2,135	44	507	173	27	5	173	1	1	10.1	11.1	6.8	7.9	8.9	13.3	19.2	8.9	2.8	10.0
Személy elleni bűncselekmények																				
Magánosok elleni erőszak	320	285	2	21	12	—	—	—	—	—	1.0	1.5	0.3	0.3	0.6	—	—	—	—	—
Rágalmazás	19,144	11,956	467	4,385	1,033	90	15	1,154	28	16	63.0	62.4	71.8	68.1	53.6	44.4	57.7	59.3	80.0	160.0
Gyilkosság	122	72	3	32	9	1	—	3	2	—	0.4	0.4	0.5	0.5	0.5	0.5	—	0.1	5.7	—
Szándékos emberölés	577	406	20	117	25	5	—	4	—	—	1.9	2.1	3.1	1.8	1.3	2.5	—	0.2	—	—
Felindulásból elkövetett emberölés	278	196	6	56	17	—	—	2	1	—	0.9	1.0	0.9	0.9	0.9	—	—	0.1	2.8	—
Gondatlanságból okozott emberölés	1,534	1,044	51	312	69	14	1	40	3	—	5.0	5.4	7.8	4.8	3.6	6.9	3.8	2.0	8.6	—
Gyermekekölés és kitétel	272	193	8	59	8	3	—	1	—	—	0.9	1.0	1.2	0.9	0.4	1.5	—	0.1	—	—
Magzatelhajtás	914	623	15	202	54	6	1	12	1	—	3.0	3.2	2.3	3.1	2.8	3.0	3.8	0.6	2.8	—
Párviadal	394	184	3	74	35	—	—	94	2	2	1.3	0.9	0.4	1.1	1.8	—	—	4.9	5.7	20.0
Könnyű testi sértés	15,846	10,645	410	3,115	927	94	13	622	14	6	52.1	55.4	63.1	48.4	48.1	46.4	50.0	31.9	40.0	60.0
Súlyos testi sértés	22,572	16,458	840	3,854	1,061	80	10	252	6	11	74.2	85.9	129.2	59.8	55.0	39.5	38.4	12.9	17.1	110.0
Halált okozó súlyos testi sértés	952	686	37	155	59	6	1	8	—	—	3.1	3.6	5.7	2.4	3.1	3.0	3.8	0.4	—	—
Gondatlanságból okozott súlyos testi sértés	3,255	2,119	75	652	191	21	2	188	3	4	10.7	11.0	11.5	10.1	9.9	10.4	7.7	9.6	8.6	40.0
Személyes szabadság stb. megsértése magánszemély által	458	259	13	126	27	3	1	27	2	—	1.5	1.4	2.0	2.0	1.4	1.5	3.8	1.4	5.7	—
Magánlaksértés	2,500	1,720	61	510	128	7	5	68	1	—	8.2	8.8	9.4	7.9	6.6	3.4	19.2	3.5	2.8	—
Vagyon elleni bűncselekmények																				
Lopás	82,120	57,020	2,541	16,890	3,757	420	58	1,402	16	16	270.1	297.4	389.5	262.3	194.9	207.4	222.8	72.0	45.7	160.0
Rablás	482	335	10	100	20	7	1	8	—	1	1.6	1.7	1.5	1.5	1.0	3.4	3.8	0.4	—	10.0
Zsárolás	2,006	1,273	45	365	108	10	1	202	2	—	6.6	6.6	6.9	5.7	5.6	4.9	3.8	10.4	5.7	—
Sikkasztás, hűtlen kezelés	13,768	8,522	241	2,408	549	83	9	1,938	12	6	45.3	44.4	37.1	37.4	28.5	41.0	34.6	99.5	34.3	60.0
Jogtalan elcsatolás	8,086	5,379	279	1,827	364	38	7	183	9	—	26.6	28.0	42.9	28.4	18.9	18.8	26.9	9.4	25.7	—
Orgazdaság és bűnpártolás	12,316	8,182	362	2,453	627	91	11	584	3	3	40.5	42.7	56.1	38.1	32.5	44.9	42.3	30.0	8.6	30.0
Csalás	12,373	7,786	182	2,125	542	65	20	1,637	7	9	40.7	40.6	28.0	33.0	28.2	32.1	76.8	84.1	20.0	90.0
Csalárd és vétkes bukás	171	58	2	9	6	—	—	95	—	1	0.5	0.3	0.3	0.1	0.3	—	—	4.9	—	10.0
Más vagyonának rongálása	2,737	1,885	63	552	160	10	1	63	1	2	9.0	9.8	9.7	8.6	8.3	4.9	3.8	3.2	2.8	20.0
Uzsora	52	27	4	9	1	—	—	10	1	—	0.2	0.1	0.6	0.1	0.1	—	—	0.5	2.8	—
Árdrágítás	4,501	2,826	140	604	304	61	2	551	5	8	14.8	14.7	21.5	9.4	15.5	30.2	7.7	28.3	14.3	80.0
Mindössze:	229,277	154,658	6,355	45,102	11,239	1,258	179	10,246	145	95	754.3	807.2	976.1	700.4	582.9	621.2	688.5	526.2	414.3	950.0

3. §. A tények magyarázata.

I. A felekezeti különbségeknek a hatása bűnügyi téren általában csekély.

Nagyobb jelentőséget lehetne talán tulajdonítani a vallásosság és vallástalanság tényezőjének, mint ezt Földes Béla¹⁾ is kiemeli; sajnos azonban, a vallásosság mérése alig lehetséges, lévén az egyénnek legbelsőbb dolga; sem a vallási szertartásokon való részvétel vagy az azokról való elmaradás, sem a vallási fogalmak és tételek jobb vagy hiányosabb ismerete nem igaz kifejezője az igazi vallásosságnak; az egyszerű hozzátartozás valamely hitfelekezethez pedig külső konvencionális dolog is lehet.

Ezeknek tudatában kell további vizsgálódásainkhoz fogni.

A vallás kriminogén hatásának vizsgálatánál mindennek előtt a következő törvényszerűségek ötlenek szemünkbe.

A legelső általános megállapítás az, hogy a népesebb vallásfelekezetek közül a gör. katolikusok és gör. keletieknek bűnözése az átlagnál jóval nagyobb, ellenben az ág. hitvallású evangélikusok és az izraeliták kriminalitása kisebb az átlagnál.

Már ezek az eltérések sem kizárólag éppen csak vallásokra,²⁾ hanem a hitfelekezeti tényezővel összefüggő más faktorokra vezetendők vissza. Számtalan, az egyes vallásokhoz tartozók személyéhez tapadó körülménynek és eltérő életviszonyaiknak együttes hatása jelentkezik együttesen. Eltérő műveltségük, lakhelyük (város, vidék), vérmérsékletük, vagyoni helyzetük, foglalkozásuk és még számtalan más kriminogén tényezőnek hatása jelentkezik a valláson keresztül.

¹⁾ Földes Béla: A bűnügy statisztikája, Budapest, 1889. 124—125. old.

²⁾ Erre utal például Földes Béla: A bűnügy statisztikája, Budapest, 1889. 125. oldal, — továbbá: Forberger: Moralstatistik und Konfession, Halle (Saale), 1911. 16. oldal.

Hogy ezeknek a tényezőknek a vallással összefüggő hatását kellően méltányolni tudjuk, meg kell ismernünk — legalább vázlatosan — a különféle vallásfelekezetekhez tartozóknak műveltségi viszonyait, a különféle foglalkozások közötti megoszlását, anyanyelvüket, családi állapotukat, a lakhely szerint: város és vidék között való megoszlásukat és kormegoszlásukat, valamint néhány éppen csak a Budapesten lakó különféle vallásúaknak vagyoni helyzetét közvetve illusztráló adatot.

Csak ezek megismerése után térhetünk át a különféle vallásúak kriminalitásának bírálatára és méltatására. Törekvésünk az, hogy — ott ahol ezek rendelkezésre állanak — úgy az 1910. évi Nagy-Magyarországon, valamint az 1920. évi népszámláláskor Csonka-Magyarországban gyűjtött adatokkal szolgáljunk.

A hazánkban élő, a különféle vallásfelekezetekhez tartozó lakosság műveltségi viszonyai az 1920. évben tartott népszámlálás alkalmával következően alakultak:³⁾

A népesség vallása	Az összes	A 6 évnél idősebb	Az írni és olvasni tudók		
	népesség		összes	az összes	a 6 évnél idősebb
	száma			népesség ‰-ában	
Római katolikus	5,096.729	4,565.108	3,812.143	74·8	83·5
Görög katolikus	175.247	155.178	108.009	61·6	69·6
Református	1,670.144	1,513.220	1,299.688	77·8	85·9
Ágostai hitv. ev.	497.012	452.021	414.195	83·3	91·6
Görög keleti	50.990	46.826	29.668	58·2	63·4
Unitárius	6.224	5.803	5.355	86·0	92·3
Izraelita	473.310	441.306	421.807	89·1	95·6
Baptista	4.187	3.790	3.426	81·8	90·4
Egyéb és ismeretlen . .	6.300	6.020	4.266	67·7	70·9
Összesen :	7,980.143	7,189.272	6,098.557	76·4	84·8

A műveltségi viszonyokat még jobban illusztrálják azok az adatok, amelyek a különféle vallásfelekezetekhez tartozóknak magasabb műveltségére vonatkoznak és az 1920. évből valók:⁴⁾

³⁾ Lásd: Magyar statisztikai évkönyv, 36. (1928.) kötet, Budapest, 1929. 14. oldal.

⁴⁾ Lásd: Az 1920. évi népszámlálás, VI. rész (Magyar Statisztikai Közlemények 76. kötet), Budapest, 1929. 64—65. oldal.

Vallás	Száz, oldalt megnevezett vallású					
	20 éven felüli egyén közül főiskolát végzett	15 éven felüli egyén közül a középiskolának legalább 8 osztályát végezte	15 éven felüli egyén közül a középiskolának legalább 6 osztályát végezte	15 éven felüli egyén közül a középiskolának legalább 4 osztályát végezte	6 éven felüli egyén közül az elemi iskolának legalább 4 osztályát végezte	
Férfiak						
Római katolikus	2·5	5·1	6·2	9·7	42·3	68·8
Görög katolikus	1·5	3·4	4·1	6·2	25·4	54·0
Református	2·4	4·5	5·4	8·0	45·4	72·4
Ágostai hitv. evang	4·2	7·8	9·1	12·5	65·4	81·2
Görög keleti	2·0	3·8	4·6	7·5	24·4	53·4
Unitárius	14·8	27·4	31·1	39·8	64·4	84·4
Izraelita	9·8	23·3	29·3	46·8	65·8	87·4
Egyéb	5·2	8·2	9·4	12·7	41·9	62·4
Általában:	1·3	6·3	7·7	11·8	45·4	71·1
Férfi és nő együtt						
Római katolikus	1·3	3·1	4·2	8·8	39·8	66·7
Görög katolikus	0·8	2·0	2·5	4·7	21·9	49·8
Református	1·2	2·6	3·4	6·5	42·5	70·2
Ágostai hitv. evang	2·2	4·6	5·9	10·7	63·5	80·2
Görög keleti	1·2	2·6	3·3	6·4	21·1	48·1
Unitárius	8·6	16·6	20·5	29·9	56·5	80·8
Izraelita	5·0	13·6	19·4	43·1	63·2	85·9
Egyéb	2·7	4·6	5·4	8·7	40·5	63·7
Általában:	1·6	3·8	5·1	10·5	42·5	69·0

A műveltségi viszonyok mellett erős hatást gyakorol a kriminalitásra az a körülmény, hogy a megfigyelt egyének milyen foglalkozást űznek. A foglalkozási ágak közt a különféle vallásfelekezetekhez tartozó kereső egyének következően oszlottak meg az 1910. és 1920. években tartott népszámlálások alkalmával.⁵⁾

⁵⁾ Az abszolút számokat lásd: Az 1910. évi népszámlálás, IV. rész (Magyar Statisztikai Közlemények 56. kötet), Budapest, 1915. 308—309., 312—313. old. — Az 1920. évi népszámlálás, VI. rész (Magyar Statisztikai Közlemények 76. kötet), Budapest, 1929. 103. old. — A lakosságnak vallás szerinti megoszlását lásd: Magyar Statisztikai Évkönyv 20. (1912.) kötet, Budapest, 1914. 17. old. és 36. (1928.) kötet, Budapest, 1929. 9. oldal.

A foglalkozás.
(Kereső egyének)

A vallás szerinti megoszlás %-ban

	r. kath.		gör. kath.		ref.		ág. h. ev.		gör. kel.		unite.		izr.		egyéb és ismeretlen	
	1910	1920	1910	1920	1910	1920	1910	1920	1910	1920	1910	1920	1910	1920	1910	1920
Östermeles	43.6	62.8	14.7	2.7	15.4	26.0	7.6	7.1	17.8	0.9	0.4	0.0	0.4	0.4	0.1	0.1
Bányászat, kohászat . . .	62.3	84.0	10.7	1.5	7.0	8.3	5.5	4.1	13.3	0.2	0.7	0.0	0.5	1.4	0.0	0.5
Ipar	60.5	66.1	4.2	1.5	12.2	15.5	7.7	5.8	5.7	0.5	0.3	0.1	9.3	10.3	0.1	0.2
Kereskedelem, hitel . . .	33.7	39.3	1.6	0.8	7.4	9.8	5.1	4.2	5.0	0.5	0.2	0.1	46.8	45.1	- 0.2	0.2
Közlekedés	61.1	67.3	4.1	1.4	18.1	18.9	6.1	6.1	4.2	0.3	0.5	0.2	5.8	5.7	0.1	0.1
Közszele, szabad foglalkozás	52.8	61.9	4.9	1.5	16.6	18.2	8.1	6.8	5.8	0.5	0.7	0.4	11.0	10.5	0.1	0.2
Nyugdíjas, magánzó, tőkep.	59.5	63.7	4.2	1.0	12.4	16.6	9.1	7.0	7.9	0.6	0.4	0.2	6.4	10.6	0.1	0.3
Háziselő (a fentieknél) . .	61.8	70.0	8.2	2.5	16.7	18.9	6.4	5.7	4.7	0.6	0.6	0.2	1.6	1.9	0.0	0.2
Összes lakosság megoszlása	49.3	63.9	11.0	2.2	14.3	21.0	7.1	6.2	12.8	0.6	0.4	0.1	5.0	5.9	0.1	0.1

A különféle vallásúaknak anyanyelve, amiből azután nemzetiségi jellegükre is következtethetünk, 1920-ban a következő volt:*)

A népesség vallása	%o-os megoszlás anyanyelv szerint							
	magy.	német	tót	oláh	ruthén	horvát	szerb	egyéb
Róm. kath. . . .	88·3	8·8	1·2	0·0	0·0	0·7	0·0	1·0
Gör. kath. . . .	93·5	0·2	1·3	2·5	0·7	0·1	0·3	1·4
Református . . .	99·5	0·5	0·0	0·0	0·0	0·0	0·0	0·0
Ág. h. ev. . . .	68·9	15·1	15·8	0·0	0·0	0·0	0·0	0·2
Gör. keleti . . .	26·8	0·3	0·4	35·7	0·1	0·3	31·2	5·2
Unitarius . . .	99·2	0·4	0·1	0·1	0·0	0·0	0·1	0·1
Izraelita . . .	95·2	4·0	0·2	0·0	0·0	0·1	0·0	0·5
Egyéb	69·8	6·1	3·7	2·0	0·0	0·8	0·1	17·5
Összesen	89·6	6·9	1·8	0·3	0·0	0·5	0·2	0·7

A különféle vallásfelekezetekhez tartozóknak családi állapota következően alakult:*)

Családi állapot	Száz								
	róm. kath.	gör. kath.	ref.	ág. h. ev.	gör. kel.	unit.	izr.	egyéb és ismer. vallású	összes
	egyen közül az oldalt megnevezett családi állapotú								
1919.									
Nőtlen, hajadon . .	54·7	54·7	51·2	50·5	50·6	51·1	56·3	22·5	53·4
Házas	39·3	39·4	41·9	42·2	41·9	41·9	38·3	66·5	40·2
Özvegy	5·9	5·8	6·5	7·1	7·3	6·4	5·0	10·6	6·2
Elvált	0·1	0·1	0·4	0·2	0·2	0·6	0·4	0·4	0·2
1920.									
Nőtlen, hajadon . .	53·1	54·0	49·6	50·5	48·5	49·3	51·7	35·5	52·1
Házas	39·9	39·6	42·2	41·7	43·3	43·3	40·6	47·0	40·5
Özvegy	6·8	6·3	7·7	7·5	7·6	6·2	7·1	9·3	7·0
Elvált	0·2	0·1	0·5	0·3	0·4	1·2	0·6	0·6	0·4

*) Magyar Statisztikai Évkönyv 36. (1928.) kötet, Budapest, 1929. 11. old.

*) Az 1910. évi népszámlálás, VI. rész (Magyar Statisztikai Közlemények 64. kötet), Budapest, 1920. 113. old. — Az 1920. évi népszámlálás, VI. rész (Magyar Statisztikai Közlemények 76. kötet), Budapest, 1929. 38. oldal. — Ahol a táblázatban a 100 százalékból néhány százalék hiányzik, ez az ismeretlen családi állapotúakra esik.

Lakhely szerint, a város és a vidék közt, következőképpen oszlottak meg a különféle vallásúak:*)

Lakhely	100								
	egyénből általában lakott	róm. kath.	gör. kath.	ref.	ág. h. ev.	gör. kel.	unit.	izr.	egyéb és ismer- etlen
		vallású egyénből lakott							
1910.									
Vármegyék	80	77	94	76	84	93	83	48	79
Törvényhatósági és ren- dezett tanácsú város	20	23	6	24	16	7	17	52	21
1920.									
Vármegyék	81	82	90	85	86	86	43	54	63
Törvényhatósági város	19	18	10	15	14	14	57	56	37

A különféle vallásúak korviszonyai a következő képet mutatják az 1920. évben tartott népszámlálás alkalmával:*)

K o r	Száz								
	róm. kath.	gör. kath.	ref.	ág. h. ev.	gör. kel.	unit.	izr.	egyéb és ismeretlen	összes
	egyen közül oldalt megnevezett korú								
I. Férfiak.									
6 éven aluli	10·9	11·9	9·7	9·4	7·9	6·8	7·2	6·9	10·4
6—11 éves	14·9	14·5	13·8	13·6	12·3	9·5	11·4	7·8	14·4
12—14 „	7·2	7·2	6·7	6·7	6·3	3·7	6·2	3·2	7·0
15—19 „	11·1	11·1	10·3	10·7	10·2	8·3	10·6	5·5	10·8
20—39 „	28·9	31·0	28·8	28·9	33·7	43·0	31·8	29·8	29·1
40—59 „	18·6	16·6	20·2	20·9	19·9	19·5	23·2	22·3	19·3
60 éven felüli . . .	8·4	7·7	10·5	9·8	9·3	9·2	9·6	13·6	9·0
Ismeretlen korú. . .	0·0	0·0	0·0	0·0	0·4	0·0	0·0	10·9	0·0
	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0

*) Lásd: Magyarország 1910. évi népszámlálása, VI. rész (Magyar Statisztikai Közlemények 64. köt.), Budapest, 1920. 110. old. — Magyar Statisztikai Évkönyv 36 (1928:). kötet, Budapest, 1929. 10. oldal.

*) Az 1920. évi népszámlálás, VI. rész (Magyar Statisztikai Közlemények 76. kötet), Budapest, 1929. 38. oldal.

K o r	Száz								
	róm. kath.	gör. kath.	ref.	ág. h. ev.	gör. kel.	unit.	izr.	egyéb és ismeretlen	összes
egyén közül oldalt megnevezett korú									
II. Nők.									
6 éven aluli . . .	9·9	11·1	9·1	8·7	8·4	6·7	6·4	6·1	9·5
6—11 éves . . .	13·9	14·2	13·3	13·1	12·5	8·2	10·6	7·1	13·5
12—14 „ . . .	6·8	6·7	6·4	6·3	6·4	4·0	5·8	3·6	6·6
15—19 „ . . .	10·5	11·0	9·9	10·4	10·0	8·6	10·3	5·6	10·4
20—39 „ . . .	32·2	32·1	31·1	31·8	33·4	46·6	35·0	30·0	32·1
40—59 „ . . .	18·3	17·0	19·8	20·1	19·2	18·3	22·3	26·5	18·9
60 éven felüli . .	8·4	7·9	10·4	9·6	9·7	7·5	9·6	15·5	9·0
Ismeretlen korú. .	0·0	0·0	0·0	0·0	0·4	0·1	0·0	5·6	0·0
	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0
III. Általában (férfiak és nők)									
6 éven aluli . . .	10·4	11·5	9·4	9·1	8·2	6·8	6·8	6·5	9·9
6—11 éves . . .	14·4	14·3	13·5	13·4	12·4	8·9	10·9	7·4	13·9
12—14 „ . . .	7·0	7·0	6·6	6·5	6·4	3·8	6·1	3·4	6·8
15—19 „ . . .	10·8	11·0	10·1	10·5	10·1	8·4	10·4	5·6	10·6
20—39 „ . . .	30·6	31·6	29·9	30·4	33·5	44·6	33·5	29·9	30·7
40—59 „ . . .	18·4	16·8	20·0	20·4	19·5	19·0	22·7	24·4	19·1
60 éven felüli . .	8·4	7·8	10·5	9·7	9·5	8·4	9·6	14·5	9·0
Ismeretlen korú. .	0·0	0·0	0·0	0·0	0·4	0·1	0·0	8·3	0·0
	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0

Nemi megoszlás tekintetében a különféle vallásúak a következő eltéréseket mutatták az 1920. évi népszámlálás alkalmával:³⁰⁾

	100								
	összes	róm. kath.	gör. kath.	ref.	ág. h. ev.	gör. kel.	unit.	izr.	egyéb, ism. és fel. kiv.
vallású egyénnek nem szerint való megoszlása									
Férfiak . . .	48·5	48·2	49·4	49·2	48·9	52·8	53·5	48·5	49·2
Nők . . .	51·5	51·8	50·6	50·8	51·1	47·2	46·5	51·5	50·8
	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0	100·0

³⁰⁾ Az abszolút számokat lásd: Az 1920. évi népszámlálás, V. rész (Magyar Statisztikai Közlemények 73. kötet), Budapest, 1928. 52—53. oldal.

Nagy jelentőséggel bírna, ha megismerhetnők a különféle vallásfelekezetekhez tartozóknak vagyoni viszonyait. Az egész országra vonatkozólag azonban hiányoznak e tekintetben az adatok; éppen csak Budapestre nézve állanak rendelkezésünkre olyan számok, amelyek az ott élő különféle vallásúak lakásvizonyaira nézve tájékoztatnak bennünket és amely adatokból következtethetünk gazdasági helyzetükre is. Következtetéseinknek az egész ország területére való kiterjesztése csak abban a feltevésben bírna jogosultsággal, ha az országos viszonyok a budapesti viszonyokkal azonosok lennének. Budapestre vonatkozólag következő adatokkal rendelkezünk.¹¹⁾

A lakás nagy- sága	Az 1925. évben 100 családfő közül a családfő hitfelekezete volt										
	róm. kath.	gör. kath.	ref.	ág.h. ev.	gör. kel.	unit.	izr.	egyéb	felek. nélk.	ism. fel.	összesen
Konyhából álló lakás	0.3	0.4	3.7	0.2	0.6	0.4	—	0.4	—	1.7	0.3
1	64.2	72.9	63.2	51.1	60.3	51.8	25.4	66.4	39.8	43.1	53.9
2	22.5	18.7	19.3	25.5	23.0	23.2	39.8	19.8	23.7	30.4	26.4
3	8.0	5.6	7.5	13.1	8.4	13.2	21.3	8.2	23.2	11.4	11.5
4	3.4	1.4	4.0	6.5	4.8	7.0	9.2	1.6	5.9	7.6	5.1
5	1.2	0.5	1.6	2.3	2.1	2.8	3.0	1.2	1.6	2.8	1.8
6	0.2	0.5	0.5	1.0	0.4	0.9	0.9	1.6	3.2	1.2	0.6
7	0.1	—	0.2	0.2	0.3	0.3	0.3	—	1.6	0.7	0.2
8	—	—	—	—	0.1	0.3	0.1	0.8	0.5	0.3	0.1
8—	0.1	—	—	—	—	0.1	—	—	0.5	0.8	0.1
	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

¹¹⁾ Az abszolút számokat lásd: Budapest székesfőváros statisztikai évkönyve 16. (1928.) évfolyam, 31. oldal.

Hasonlóan a Budapesten megfigyelt ágybérlők vallási viszonyai segítségével is a különféle felekezetekhez tartozók gazdasági helyzetére következtethetnénk. Biztos, hogy a legtöbb ilyen viszonyok közt élő egyén meglehetősen sívár gazdasági helyzetben van.¹²⁾

Vallás	B u d a p e s t	
	ágybérlőinek vallás szerint való megoszlása 1927-ben	15 éven felül népességének vallás szerint való megoszlása 1920-ban
Róm. katolikus	66·74	58·5
Gör. katolikus	1·81	1·1
Református	16·23	10·9
Ág. hitv. evangélikus	4·33	4·9
Gör. keleti	0·64	0·5
Unitarius	0·21	0·3
Izraelita	9·50	23·6
Egyéb	0·32	} 0·2
Ismeretlen	0·22	
Összesen:	100·00	100·0

Joggal következtethetünk arra, hogy amely vallásfelekezetnek hívei rosszabb lakásviszonyok közt élnek és erősebben vannak képviselve az ágybérlők sorában, annak hívői rosszabb gazdasági helyzetben is vannak. A világháborút közvetlenül követő években a megszállt területekről beöznlő tömegek lakásviszonyai talán kevésbé adtak volna hű képet az illetők gazdasági helyzetéről; de az 1925, illetve 1927. évben, amikor a fenti statisztikai felvételek készültek, a lakásviszonyok is már annyiramennyire elérték a békebeli szintet.

¹²⁾ Lásd: Laky Dezső: Az albérlők és ágybérlők szociális és gazdasági viszonyai Budapesten, Budapest, 1929. 121—122. old.

Nehezebben eldönthető kérdés az, hogy vajjon a különféle vallásúaknak budapesti gazdasági helyzetét az egész ország területére általánosítani lehet-e? Laky Dezső¹³⁾ e tekintetben azt a nézetet vallja, hogy a főváros területére került református elem erősen különbözik az ország egyéb részein található hit-sorsosaiktól; szerinte a református lakosság az ország egészében sokkal inkább birtokos elemnek tekintendő, semmint pl. a római katolikusok, amit a reformátusok által lakott területek kedvező birtokviszonyai idéznek elő; Laky úgy találja, hogy a Budapestre vándorolt református rétegeket az elproletárosodás sokkal inkább sújtja, mint ahogy ez az egyéb egyházaknak Budapestre bevándorló híveire nézve megállapítható.

A különféle vallásfelekezetekhez tartozók személyi tulajdonságainak és viszonyainak vázolása után áttérhetünk tulajdonképpen feladatunkra, annak felkutatására, hogy ezek a kriminogén tényezők a különféle vallásúak kriminalitásában mennyiben tükröződnek vissza.

Amikor ezekre a körülményekre a továbbiak során hivatkozunk, a forráshelyek újabb idézésének mellőzésével utalunk a fenti táblázatokban foglalt adatokra.

II. 1. Sorra véve az egyes vallásfelekezeteket, a következő jellegzetességeket láthatjuk, amelyek megnyilvánulása a következőkkel magyarázható.

A róm. katolikusoknál az elmúlt században a kriminalitásukban való részük meglehetősen megközelítette a lakosságban elfoglalt részüket; 1884—1885-ben valamivel magasabb volt a kriminalitásuk, mint a lakosságban való részesedésük, ellenben 1890 után, kevés kivétellel, rendszerint a lakosságban elfoglalt részükön alul mozgott bűnözési arányuk. A világháborút megelőző években, valamint a világháború alatt is kriminalitásuknak mérve ugyancsak megfelelt a lakosságban elfoglalt részüknek. A világháborút megelőző 1909—1913. években feltűnő náluk az, hogy a nők viszonylagos kriminális részesedése nagyobb, mint a férfiaké, főként a vagyon elleni kriminalitás terén (az általánostól eltért + 17.0%-kal) és ezen bűncselekmények közt elsősorban a lopásnál; ez a jelenség talán azzal a ténnyel volna összefüggésbe hozható, hogy a házicselédek sorában a róm. katolikusok az átlagnál jóval erősebben részesednek; míg

¹³⁾ Laky Dezső: Az albérlők és ágybérllők szociális és gazdasági viszonyai Budapestben. Budapest, 1929. 122. oldal.

az összlakosságban 1910-ben 49.3%-kal, addig a házi cselédek sorában 61.8%-kal voltak képviselve. A világháborút követő időkben kriminalitásuk eléggé megnőtt; amennyiben az 1920-ban tartott népszámláláskor a lakosságban elfoglalt részük csak 63.9%-ot tett ki, ellenben az összes elítéltek sorában 1921-ben 70.4, 1922-ben 68.7, 1923-ban 66.3, 1924-ben 68.6, 1925-ben 67.6 százalékot tett ki; míg 100.000 12 éven felüli lakásra

	1924	1925	1926	1927	1928
	években				
átlagban:	978	788	667	656	690, addig
a r. katolikusoknál:	1064	845	722	683	728 elítélt

esett. A magasabb kriminalitásukat előidéző tényezők közt említhető volna az a körülmény, hogy — amint ez a fentebbi táblázatokból kitűnik —, a róm. katolikus egyház híveinek műveltségi viszonyai kevéssel az átlagon alul maradtak, hogy az országos átlagon jóval felül részesednek a tapasztalat szerint nagyobb kriminalitású ipari foglalkozásokban, ellenben kisebb részben vannak képviselve a kisebb kriminalitású őstermelők sorában. Családi megoszlásuk sem kedvező ebből a szempontból nézve, amennyiben úgy 1910, mint 1920-ban is a nagyobb kriminalitású nemházasokból (nőtlen, hajadon, özvegy) kevéssel többet, ellenben a kisebb kriminalitású házasokból valamivel kevesebbet találunk a róm. katolikusok sorában, mint amilyen az országos átlag volt. Kormegoszlásuk az átlagon mozgott, így kriminalitás terén hatást nem igen váltott ki. Rendkívül érdekes a következő kriminalitásukkal összefüggő jelenség. A kriminalaetiológiában közhelyt képez az a tétel, hogy a városban való lakás egyik leghatályosabb tényező, amely a kriminalitást hátrányosan befolyásolja. A 100.000 róm. katolikusra viszonyított, imént idézett kriminalitás 1924—1925-től kezdve lényegesen javult; amíg addig majdnem 100-zal mozgott az átlagon felül, addig a későbbi években ez a többlet lényegesen csökkent. Ez talán összefüggésbe volna hozható azzal a ténnyel, hogy míg az 1920. évi népszámlálás előtt a róm. katolikusokból az átlagnál többen laktak a városokban (1910-ben az átlagnál 3%-kal többen), addig 1920-ban az átlagnál egy százalékkal kevesebb róm. katolikus lakott a városokban, az átlagnál egy százalék-

kal több pedig a vidéken; tapasztalat, hogy az ilyen társadalmi jelenségek hatása csak évek múlva válik érezhetővé; talán ennek a ténynek tulajdonítható, hogy több évvel későbbben a róm. katolikusoknak kriminalitása csökkent. Ha lehet abból a Budapesten megállapított tényből, hogy a róm. katolikusoknak lakásviszonyai az átlagnál rosszabbak, mert hiszen a legkisebb: konyhából vagy egy szobából álló lakásokban az átlagon jóval felül laknak, és hogy az ágybérlok sorában is jóval az átlagon felül vannak képviselve, — az egész ország területére kiható következtetéseket vonni, úgy gazdasági helyzetük is olyan, amely a kriminalitásukat hátrányosan befolyásolja.

A róm. katolikusok kriminalitásának irányára nézve azt látjuk, hogy az 1904—1908. években a személy ellen irányuló bűnözésük majdnem 2%-kal maradt a lakosságban elfoglalt részük alatt, vagyon elleni kriminalitásuk pedig alig haladta meg a lakosságból reájuk eső százalékot. Az 1909—1913. években a férfi-nem kriminalitása minden bűncselekményi csoportnál kevéssel az átlagon alul maradt, a nők kriminalitása pedig csak a személy- és vagyon elleni bűncselekményeket illetőleg mozgott valamivel az átlagon felül, éppen csak a lopásnál haladta meg az összes többi vallásfelekezetek kriminalitását, amely utóbbi jelenségnek okát már fentebb igyekeztünk adni. A világháborút követő években kriminalitásuk minden deliktum-csoportnál valamivel az átlagon felül mozog; ez a lakosságban elfoglalt részüket meghaladó kriminalitási többlet 1921-ben 5—6% volt, amely 1925-ig leapadt körülbelül 3%-ra; 1927-ben pedig a 100.000 12 éven felüli lakósra eső kriminalitásuk már alig haladta meg az átlagot.

Nemcsak ama fentebb jelzett körülmény, hogy a róm. katolikusok nagyobb mértékben helyeződtek el a vidéken, ahol kevesebb a bűnözésre való alkalom, hanem még a gazdasági viszonyok lassú gyógyulásának következményeképpen a bűnözésükben legjelentősebb vagyon elleni kriminalitásuk is lassan apadt. A legutolsó öt évben, az 1924—1928. években kriminalitásuk a jelentősebb deliktumok közül éppen csak a súlyos testi sértésnél és a lopásnál haladta meg lényegesebben az átlagot; a lopásnál való többlet valószínű okaira már utaltunk, a súlyos testi sértések magas száma talán azzal hozható összefüggésbe, hogy a róm. katolikusoknak 88.3% a temperamentusabb ma-

gyar fajhoz tartozván, ilyen cselekmények elkövetésére inkább hajlanak.

2. A gör. katolikusoknak kriminalitása az elmúlt században 1—3%-kal mozgott a lakosságban elfoglalt részük felett. Hasonlóan az 1900—1903, valamint 1904—1908. években is, úgy személy, valamint vagyon elleni kriminalitásuk körülbelül 3%-al nagyobb volt, mint a lakosságban elfoglalt részük. Az 1909—1913. években pedig az állam elleni deliktumoknál 53.0%-kal, a társadalom elleni deliktumoknál 14.9%-kal, a személy elleni deliktumoknál 25.8%-kal, a vagyon elleni deliktumoknál pedig 21.5%-kal, általában pedig 24.9%-kal haladta meg kriminalitásuk az átlagot.

A férfiak a hatóság elleni erőszakot, a fegyveres erő elleni büntetteket és vétségeket, a magánosok elleni erőszakot, a testi sértések szándékos formáit, a lopásokat, a zsarolást, jogtalan elsajátítást, orgazdaságot és bűnpártolást illetőleg az 1908-1913. években az összes vallásfelekezetek közt a maximális vagy ahhoz közeljáró kriminalitást mutatják. A világháború éveiben is nagyobb részt vettek ki a kriminalitásból, mint amilyen százalékban a lakosságban előfordultak. A világháborút követő években is kriminalitásuk magas, elsősorban a személy, de főként a vagyon elleni bűnözés tekintetében.

Sorra véve a legkiemelkedőbb eseteket, az 1924—1928. években, a szemérem elleni bűncselekmények, a gyűjtogatás, a rágalmazás, szándékos emberölés, gondatlan emberölés könnyű és súlyos testi sértés, halált okozott súlyos testi sértés, lopás, jogtalan elsajátítás tekintetében bűnözésük a többi vallásfelekezetek kriminalitását meghaladja. Bár a Csonka-Magyarország lakosságában való kis részük (1920-ban 2.2%) magas kriminalitásuknak jelentőségét erősen csökkentette, mégis néhány ezt előidéző tényezőre reá akarnánk mutatni. Az átlagnál (1908—1913-ban 24.9%-kal, 1926—1928. években pedig 30.2 százalékkal) magasabb kriminalitásukat rendkívül alacsonyabb műveltségi fokuk és rosszabb gazdasági helyzetük magyarázza. Csonka-Magyarországon 1920-ban az összes gör. katolikusok sorában csak 61.9%, a 6 évnél idősebbek között pedig 69.6% tudott írni-olvasni; a gör. keleti vallásúakat kivéve, náluk találjuk a legtöbb analfabétát; a magasabb műveltség tekintetében pedig, — amint ez a fentebbi táblázatból kivehető —, még

röszsabb színvonalt mutatnak; kriminalitásukat még hátrányosan befolyásolja az a tény, hogy körükben a népjellemet megrontó és az erőszakos bűncselekményeket fokozó pálinkaivás is rendkívül elterjedt és gazdasági helyzetüknek folyamánaképpen táplálkozásuk sok esetben helytelen és egyoldalú.¹⁴⁾

3. A reformátusok kriminalitása az 1884—1885. évben csak minimálisan haladta meg a népességben elfoglalt részüket. A mult század későbbi éveiben és a jelen század elején is hasonló szintet mutatott. Az 1904—1908. években éppen csak a személy elleni bűncselekménynél érte el a lakosságban elfoglalt részeknek megfelelő százalékot; a vagyon ellen bűnözők és az összes elítéltek sorában valamivel alacsonyabb százalékkal szerepeltek. Az 1908—1913. években, valamint a világháború alatt kriminalitásuk hasonló keretek közt mozgott. A világháborút követő időkben kriminalitásuk kedvezőbb képet mutat, amennyiben az elítéltek sorában való részesedésük az 1921—1925. években kevéssel alatta maradt a lakosságban elfoglalt százalékuknak, az 1926—1928. években pedig kriminalitásuk mérve az összes bűncselekményi csoportoknál az országos átlagon alul mozgott.

Kedvező kriminalitásukat több körülmény magyarázza, így hogy az analfabéták számában az országos átlagnál csekélyebb mértékben részesednek, továbbá, hogy a nagyobb kriminalitású iparosok sorában a lakosságban elfoglalt részüknél csekélyebb mértékben, ellenben a kisebb kriminalitású őstermelők sorában a lakosságban elfoglalt részüknél erősebben részesednek, — hogy a kisebb kriminalitású házások sorában erősebben, ellenben a nagyobb kriminalitású nem-házások (özvegyek és elváltak kivételével) sorában gyengébben vannak képviselve, mint amilyen a részük az összlakosságban, hogy 1920-ban az országos átlagot 4%-kal meghaladóan laktak távol a nagyobb bűnözésű városoktól a kisebb bűnözésű vidéken. Kormegoszlásuk is kedvezőnek mondható, mert a legkriminalisabb 20—39 éves korosztályokban valamivel az országos átlagon alul részesedtek csak. Bár Budapesten lakásviszonyaik eléggé rossznak mondhatók, amennyiben a konyhából vagy egy szobából álló lakásokban lakók és az ágybérlok közt is erősebben voltak képviselt.

¹⁴⁾ Ezekre a szempontokra történik reámutatás bűnügyi statisztikáinknak 1909—1913. évi kötetében is, az általános jelentés 132*. oldalán.

selve, mint milyen arányban a lakosságban részesedtek, mégis Laky¹⁵⁾ szerint, ez kivétel, a reformátusok általános gazdasági viszonyai alól. Laky nézetét alacsony kriminalitásuk is támogatni látszik, amely jobb gazdasági helyzetre enged következ-
tetni.

A reformátusok kriminalitásának irányzatát illetően megjegyezzük, hogy az 1909—1913. években az nagyobb mére-
teket csak a következő bűncselekményeknél öltött. A férfiak
bűnözése éppen csak a választási jog elleni deliktumoknál, az
erőszakos nemi közösülésnél és megfertőzésnél mutatja az ösz-
szes vallásfelekezetek közt a maximális mérvet, illetve áll
ahhoz közel. A nők nagyobb bűnözést csak a rágalmazásnál és
maximális bűnözést éppen csak a magzatelhajtásnál mutatnak.
A férfiak jelzett kriminalitási többletét talán a politikai moz-
galmakban való erősebb részvételük, temperamentusabb voltuk
magyarázza; hiszen majdnem kivétel nélkül, 99.5%-ban magyar
anyanyelvűek, tehát fajunk élénkebb természetét mutatják fel.
A nőknek maximális részesedése a magzatelhajtásokban talán
az egyke-rendszerrel való hajlamosságukkal hozható összefüg-
gésbe.

4. Az ág. hitv. evangélikusok kriminalitása az 1884—1885.
évben több mint $1\frac{1}{2}$ %-kal volt csekélyebb, mint a lakosságban
elfoglalt részük, az 1891—1899. években körülbelül egy szinten
mozgott a népességben elfoglalt résszel, 1900—1903-ban pedig
2%-kal alacsonyabb volt, mint milyen arányban a lakosságban
voltak képviselve. Az 1904—1908. években kriminalitásukban
való részük 4.3—5.0% közt mozgott, míg a lakosságban 7.6%-
kal voltak képviselve. Az 1909—1913. években az összkrimina-
litásuk, minden egyes fontosabb bűncselekményi csoportnál is,
átlagban körülbelül 30%-kal mozgott az országos átlagon alul.
Úgy a világháború során, valamint az azt követő években is ha-
sonlóan ilyen alacsony kriminalitást mutattak; az összes vallás-
felekezetek közt az ág. hitv. evangélikusoknak kriminalitása
kevés kivétellel a legalacsonyabb.

Úgy az 1904—1908 (Általános jelentés 77* old.), valamint
az 1909—1913. évi bűnügyi statisztikánk (lásd utóbbi: Által-
nos jelentés 131.* old.) is arra a megállapításra jut, hogy bűnő-

¹⁵⁾ Lásd: fentebb 304. oldalt!

zésük mindkét nemnél nagyjában egyharmaddal áll alatta az átlagosnak.

Az ág. hitv. evangélikusok alacsony kriminalitása több tényező együttes hatásának folyamánya. Az izraelitákat kivéve az ő soraikban találjuk a legkevesebb analfabétát és a magasabb iskolázottság tekintetében is az országos átlagnál jóval magasabb színvonalat mutatnak. Nagyrészüket az erkölcsi és társadalmi életben kiváló helyen álló hazai németiség soraiból kerül ki. Ezenfelül soraikban inkább vannak a házások, mintsem a nemházások képviselve. Lakhelyük inkább a vidékre esik. Kormegoszlásuk is kriminalaetiologiai szempontokból kedvezőnek mondható. Emellett ez a vallás inkább a nyugati kultúráltabb vidéken és az alföldi gazdagabb megyékben vert gyökeret és Nagy-Magyarországon ez a vallás a tótok közt és a felvidéki és az alföldi vagyonosabb népességnél volt elterjedtebb. A magasabb színvonalú iskolázás mellett még a családi élet tisztaságával és a kisebb gyermekáldás mellett megvalósítható gondosabb gyermekneveléssel magyarázza még az 1909—1913. évi bűnügyi statisztikai publikáció¹⁶⁾ az evangélikusoknak alacsonyabb bűnözési arányát.

5. A gör. keletieknek bűnözése az 1884—1885. években még kevéssel az ország népességében elfoglalt részükön alul mozgott, ellenben a XIX. század utolsó évtizedében már ezen mérték fölé emelkedett és azt állandóan 2—3%-kal meghaladta, hasonlóan alakult a helyzet az 1900—1903. években; az 1904—1908. években már 3—4%-kal haladta meg a lakosságban elfoglalt arányukat. Az 1909—1913. években pedig átlagban 15.9%-kal, az állam elleni deliktumoknál 45%-kal, a személy elleni bűncselekményeknél 20.9%-kal, a társadalom és vagyon elleni bűncselekményeknél pedig 5.1, illetve 8.5%-kal volt a bűnözésük az általánosnál nagyobb. A világháború éveiben is csak csekély javulást mutatott kriminalitásuk aránya; Csonka-Magyarország lakosságában számuk annyira megfogyott, hogy kriminalitásuk jelentőségében erősen veszített. Megállapíthatjuk, hogy a legutóbbi években bűnözésük erősen megcsappant, az 1926—1928. években 19.2%-kal maradt az általános szinten alul, ami főképpen talán a házáink lakosságában elfoglalt alacsony számuknak (számuk 1920-ban 50,990 = 0.6%) következménye-

¹⁶⁾ Lásd: Általános jelentés, 131*. oldal.

képpen jelentkező társadalmi elszigeteltségükkel és ennek következtében inkább jelentkező szociális ellenőrzéssel hozható összefüggésbe, melyet erős elszórtságuk még csak fokoz; 1920-ban csak 6 vármegyében fordultak elő 0.5%-nál nagyobb (Baranya megye 2.1%, Békés megye 2.6%, Bihar megye 6.1%, Arad megye 10.2%, Csanád megye 6.0% és Torontál megye 16.8%) arányban; a legtöbb helyütt 0.1—0.2 közt mozgott a népességben való részük.¹⁷⁾

A világháború előtti időkben a gör. keletiek sok irányban maximális kriminalitást mutattak. Az 1909—1913. években a férfiak a hatóság elleni erőszaknál, a fegyveres erő elleni deliktumoknál, a magánosok elleni erőszaknál, a könnyű, súlyos és a halált okozó súlyos testi sértésnél, a lopásnál, a sikkasztás, zártörés, hűtlen kezelés és jogtalan elsajátításnál, — a nők pedig a hatóság elleni erőszaknál és a testi sértés egyes eseteinél mutattak maximális vagy azt megközelítő mérvű kriminalitást. A világháborút követő években kriminalitásuk erősen esett, az 1926—1928. években általában 25.0%-kal, az egyes bűncselekményi csoportoknál pedig 14.7—30.8%-kal mozgott az általános szinten alul, éppen csak a társadalom elleni bűncselekményeknél haladta meg 9.0%-kal az általános mértéket. A világháború előtti bűnözésüknek lényegesen nagyobb arányát alacsonyabb műveltségi fokuk, az alkoholkicsapongásokra, a pálinkaivásra való erős hajlamuk, továbbá az a körülmény is magyarázza, hogy egyházuk híveinek nagy része az erőszakosságokra inkább hajló románok és szerbek közül kerülnek ki; a Csonka-Magyarországon élő gör. keletiek közül még 1920-ban is csak 58.2%, a 6 évnél idősebbek közt pedig 63.4% tudott írni és olvasni. E mellett kormegoszlásuk is kriminalaetiológiai szempontból elég hátrányos volt, amennyiben soraikban a legnagyobb kriminalitású 20—39 éves korcsoport az össznépségekben elfoglalt részüknél jóval erősebb volt. A tények azt mutatják, hogy néhány kriminogén kedvező életkörülményük, nevezetesen az, hogy inkább a kisebb kriminalitású őstermelőkhöz tartoztak és hogy a városoktól távol inkább a vidéken laktak, — a fentebb jelzett kriminalaetiológiai hátrányos tényezőket nem tudták ellensúlyozni.

¹⁷⁾ Lásd: Magyar Statisztikai Évkönyv 36 (1928.). kötet, Budapest, 1929, 10. oldal.

6. A kisebb számban előforduló unitáriusok kriminalitása az elmúlt században inkább valamivel számarányuk felett mozgott, majd 1904—1908-ban a lakosságban elfoglalt számarányuknak felelt meg, 1909—1913-ban az összkriminalitásuk 9.7%-kal, az egyes bűncselekményi csoportoknál pedig főként a társadalom és személy elleni bűnözésük haladta meg az átlagot. A világháború alatt és azt követőleg 1925-ig bűnözésük kevés kivétellel az átlagnak megfelelő szint, azóta pedig hullámozó de 1926-ban és 1928-ban az átlagon alul mozgó tendenciát mutat; 1926-ban egyedül a vagyon elleni, 1927-ben összkriminalitásuk, különösképen pedig az állam, a társadalom és személy elleni, 1928-ban pedig csak vagyon elleni bűnözésük emelkedett az átlag fölé. Bűnözésüket hátrányosan az a körülmény befolyásolja, hogy utóbb rendkívüli mértékben a város felé tódulnak; 1920-ban a 19%-os átlaggal szemben közülük 57% lakott a városokban; kormegoszlásuk is rendkívül kedvezőtlen, amennyiben a legkriminálisabb 20—30 éves korcsoportban az átlagot meghaladóan körülbelül 14—15%-kal fordulnak elő, s még nemi megoszlásuk is hátrányos, amennyiben a kriminálisabb férfi nem soraikban az átlagot meghaladó 5%-kal van képviselve; viszont jó hatást gyakorolnak rendkívül kedvező műveltségi viszonyaik.

A baptistáknak csak az 1926., 1927. és 1928. években kimutatott kriminalitása kevés kivétellel elég erősen az átlagon alul mozgott.

7. Rendkívül sok érdekes vonást mutat a zsidóknak a kriminalitása!

Ez a probléma eredeti formájában inkább a faji kérdések közé tartozott, ma azonban tekintettel az izraelitáknak a legkülönbözőbb nemzetek között való elszórtaságára, azután nagy beolvadási készségükre, ennek a kérdésnek faji szempontokból való megvilágítása felette problematikus vállalkozás volna.¹⁸⁾ Ezt akadályozza azután az a körülmény is, hogy a zsidóság sehol sem él már mint elkülönített egység, tehát mint ilyen alig volna megfigyelések tárgyává tehető. ellenkezőleg a más fajokkal való asszimilálódása állandóan fokozódik.

Az 1884—1885. években, valamint 1891-től 1899-ig az izraelitáknak a kriminalitásban való része mindig kevéssel a né-

¹⁸⁾ Ilyen felfogást vallanak: Liszt, *Das Problem der Kriminalität der Juden*, 1907. — Mayr: *Moralstatistik*, Tübingen, 1917. 844. oldal.

pességben elfoglalt részük felett mozgott. 1900—1903-ban vagy on elleni kriminalitásuk hasonló szinten mozgott, ellenben személy elleni kriminalitásuk ennél jóval csekélyebb volt. Az 1904—1908. években a zsidóknak hazánk 12 éven felüli népességében való részesedése 4.9% volt, ellenben az összes elítéltek közt csak 3.4%-kal, a személy elleni bűncselekmények miatt elítéltek közt 2.6%-kal, ellenben a vagy on elleni bűncselekmények miatt elítéltek közt 4.0%-kal szerepeltek. Az 1909—1913. években a férfiak kriminalitása 18.1%-kal, a nőké 52.8%-kal, és a két nem együttes kriminalitása 23.6%-kal mozgott az országos átlagon alul. Hasonló minust mutat a zsidók kriminalitása a világháború éveiben, azt követőleg pedig kriminalitásuk általános mérve még csak inkább javuló irányzatot mutat; talán egyedül csak az 1927. és 1928. évn ek adatai mutatnak e tekintetben egy kis visszaesést.

Kedvező kriminalitásukat többféle körülménynek köszönhetik, így mindenekelőtt műveltségük foka az összes egyházak, illetve felekezetek hívei közt a legjobb; éppen csak a kis számú unitáriusok multák felül egyik-másik (például főiskolai képzettség) tekintetben kevésse l az izraelitákat. Ha a budapesti lakásvizonyokat a vagy onosság mérőfokául elfogadjuk, úgy e tekintetben is rendkívül kedvező az izraeliták gazdasági helyzete. A csak konyhából álló lakások lakói közt egyáltalában nem fordulnak elő, az egy szobából álló lakások lakói és az ágybérllők sorában a népességben elfoglalt százalék fele részénél is kisebb arányban találkozunk velük, ellenben a lakosságban elfoglalt százalékuknál jóval nagyobb mértékben fordulnak elő az összes nagyobb lakások lakóinak sorában. Ezen két jelentős, kedvezően alakuló kriminogén tényezőnek jó hatását a tények tanúsága szerint a kedvezőtlen tényezők nem tudták lerontani; az utóbbiak sorában szerepel a tény, hogy foglalkozás szerinti megoszlásuk nem kedvező, amennyiben erősen részesednek a nagyobb kriminalitású iparosok és kereskedők sorában; utóbbiaknak majdnem fele része izraelita; itt szerepel azután ama körülmény is, hogy családi állapot és kor szerint való megoszlásuk sem mondható éppen kedvezőnek, amennyiben a kriminálisabb csoportokban inkább részesednek; végezetül a városokba való rendkívül erős tódulásuk is hátrányosan eshetik latba. Végeredményben mégis a kedvezően alakuló kriminogén tényezők-

nek hatása erősen győzött, amit elősegít náluk még a gyermek-nevelés fejlettebb volta és az alkoholélvezettől való tartózkodásuk is.¹⁹⁾

A zsidók kriminalitásának irányzatára foglalkozásuk nyomja reá erősen a bélyegét!

A kereskedelembe való intenzív részvételük magyarázza elsősorban a csalárd és vétkes bukásokban való nagy részesedésüket, hasonlóan az okirathamisítások, sikkasztások, hűtlen kezelések, csalások, hamis tanuzás és eskü, uzsora és árdrágítások terén való nagyobb bűnözésüket. Ezen gazdasági jellegű bűncselekményeknek java része az általuk űzött foglalkozással van összefüggésben.

A hivatali és ügyvédi bűncselekményekben való nagyon erős részesedésük pedig talán az ügyvédi karban való erős térfoglalásukkal hozható összefüggésbe.

Rendkívül nagy az izraelitáknak a részesedése a párviadalnál és a rágalmazásnál. Előbbi tény a zsidóknak társadalmi helyzetükből kifolyólag keletkező számos összeütközésük, valamint az a körülmény is magyarázza, hogy a főiskolai hallgatók sorában aránylag sok a zsidó és ezenfelül éppen az ellenük irányuló mozgalmak folytán többször jutnak abba a helyzetbe, hogy becsületüket párhaj útján kénytelenek megvédeni. S ezen körülményekkel van összefüggésben a becsület elleni bűncselekményekben való nagyobb részesedésük is, amit azonban még faji eredetük is magyaráz; a délibb származású népek mind hevesebbek, arcjátékuk és taglejtésük élénkebb, többet és hangsúlyosabban beszélnek; talán ezzel áll összefüggésben, hogy ilyen összeütközéseik is számosabbak.

Az egyéb személy elleni bűnözésük és hasonlóan a hatóságok büntetőjogi védelme elleni és általában erőszakosságot involváló bűnözésük csekély, amit talán az alkoholélvezettől való tartózkodásuknak és inkább félénkebb természetüknek tudható be. Továbbá kisebb a lopásokban való részesedésük, amit kedvező gazdasági helyzetük magyaráz.

¹⁹⁾ Ennek a két tényezőnek érvényesülésére mutat reá 1909—1913. évi bűnügyi statisztikánk. Általános jelentés, 128*. oldal.

4. §. Befejezés.

1. Vizsgálódásaink során arra a megállapításra juthattunk, hogy bár a különféle vallásúak eltérő kriminalitást mutatnak, mégis ezen különbségeknek okát első sorban nem az eltérő valláshoz való tartozandóságban, hanem a más-más vallásúaknak különböző személyi tulajdonságaiban és körülményeiben kell keresnünk.

Tagadhatatlan, hogy tisztára a vallásnak a kriminalitásra gyakorolt hatását megfigyelni alig lehet. Egyéb tényezők befolyásukat karöltve nyomatékosan éreztetik és megfigyeléseinket zavarják.

Tudatában kell lennünk állandóan annak, hogy a kriminalitás összetett jellegű társadalmi jelenség, amelynek keletkezésénél és amelynek előidézésében számtalan faktornak együttes hatása érvényesül. Bár a törekvés mindenkoron az, hogy több tényező együttes hatása esetében ezen hatást elkülönítve is megfigyelhessük és szemügyre vehessük, ez ritkán sikerül és sokszor több tényező együttes hatásának megfigyelésével kell beérnünk. A mi megfigyeléseinknél zavaró körülményeknek, a műveltségi, gazdasági viszonyoknak, a foglalkozásnak, anyanyelvnek, családi állapotnak, lakhelynek, kormegoszlásnak és nem szerint való megoszlásnak kriminogén hatását kikapcsolni alig tudjuk, tehát az egyes tényezők, így a mi esetünkben a vallásnak kriminalaetiologiai jelentőségét sem tudjuk teljesen megismerni.

A kriminalaetiologiai megfigyeléseknél komplikált, számtalan tényező által befolyásolt lélektani tömegjelenségről van szó, amelyeknél az egyes emberi cselekedetek belső, lelki folyamatát nem tudjuk nyomon követni. A kriminalaetiologia moralis tudomány és éppen ezért abszolút, a fizikai világrendet jellemző

mathematikai biztonsággal nem derítheti ki és nem állapíthatja meg minden egyes tételét és a törvényszerűségeket előidéző tényezők közötti összefüggéseket.

Ezen akadályoknak tudható be, hogy a kriminalaetiologia keretében a problémáknak hosszú sorozatát megoldani idáig még nem sikerült.

2. Vizsgálódásaink befejezése előtt még arra a kérdésre akarnánk kitérni, hogy azon időtartam során, amelyre megfigyeléseinket vonatkoztattuk, a különféle egyházakhoz és felekezetekhez tartozó népességnek kriminalitása milyen fejlődési folyamatot mutatott.

Kiindulási pontul két egymástól legtávolabbra fekvő olyan többéves ciklust vettük, amelyben a 100.000 lélekre viszonyított kriminalitás áll rendelkezésünkre. A legelső ilyen ciklus, amelyre nézve ezek a bűnügyi statisztikai adatok megvannak, az 1909—1913. évek; ezeknek átlagát hasonlítottuk össze a három legutolsó, az 1926—1928. évek bűnügyi statisztikai adatainak alapján megállapított átlaggal.

Az összehasonlítás eredményét a következő táblázat mutatja be.

Lásd a 317. oldalon.

Az adatokból megállapítható, hogy a világháború előtti idők óta, a gör. keleti vallásúakat kivéve, minden egyház és hitfelekezethez tartozóknak a kriminalitása elég tetemes emelkedést mutat. Ez az emelkedés egyes bűncselekményi csoportoknál, például a vagyon elleni deliktumoknál a számosabb hitfelekezetek híveinél meglehetősen hasonló keretek (emelkedés minimuma a zsidóknál 44.4%, ág. hitv. evangélikusoknál 76.3%) közt jelentkezett. A jelenség magyarázatául a világháború következményeképpen leromlott kulturális és gazdasági viszonyok szolgálnak, egyéb ugyancsak a világháború által befolyásolt más tényezők mellett.

Hogy az ág. hitv. evangélikusoknak kriminalitása leginkább emelkedett, ezt megelőző rendkívül alacsony kriminalitásuk magyarázza; ilyen rendkívül csekély kriminalitás mellett a kedvezőtlen kriminogén tényezők hatása erősebben érvényesül; ezen emelkedés ellenére még most is ők mutatják általában a legalacsonyabb kriminalitást az összes népesebb vallásfelekezetek sorában.

Év; a bűncselekmények csoportjának megjelölése.	Általában	A v a l l á s							
		róm. kath.	gör. kath.	ref.	ág.h. ev.	gör. kel.	unit.	izr.	
		100,000 12 éven felüli lakosra esett elítélt							
1909—1913. évek átlagában:									
Állam	elleni bűncselek- mények	29	26	45	25	19	43	24	21
Társadalom		21	20	24	22	16	22	24	25
Személy		235	230	295	236	166	284	330	118
Vagyon		244	247	296	228	148	265	203	238
Összesen: 1)		530	524	662	512	350	615	582	405
1926—1928. évek átlagában:									
Állam	elleni bűncselek- mények	27	30	26	24	23	20	29	24
Társadalom		44	46	51	42	38	48	57	40
Személy		227	243	311	213	181	157	184	139
Vagyon		373	392	486	346	261	318	394	345
Összesen:		671	711	874	624	503	542	660	548
		Az 1926—1927. évi átlag eltért (+) az 1909—1913. évi átlagtól, az utóbbinak %-ában kifejezve.							
Állam	elleni bűncselek- mények	- 6·8	+ 15·3	- 42·2	- 4·0	+ 21·0	- 53·4	+ 20·8	+ 14·2
Társadalom		+109·5	+130·0	+112·5	+ 90·9	+137·5	+118·1	+137·5	+ 60·0
Személy		- 3·4	+ 5·6	+ 5·4	- 9·7	+ 9·0	- 44·7	- 44·2	+ 17·7
Vagyon		+ 52·8	+ 63·4	+ 64·2	+ 51·7	+ 76·3	+ 20·0	+ 99·0	+ 44·4
Összesen:		+26·6	+35·6	+32·0	+ 21·8	+ 43·7	- 11·8	+ 13·4	+ 35·3

¹⁾ A hivatalos 1909—1913. évi bűnügyi statisztikában (Ált. jelentés 129*. oldal.) még „Egyéb bűncselekmények” cím alatt is lényegtelen számok szerepelnek; ezekkel együtt adódnak az „összesen” rovat adatai.

;

[illegible]